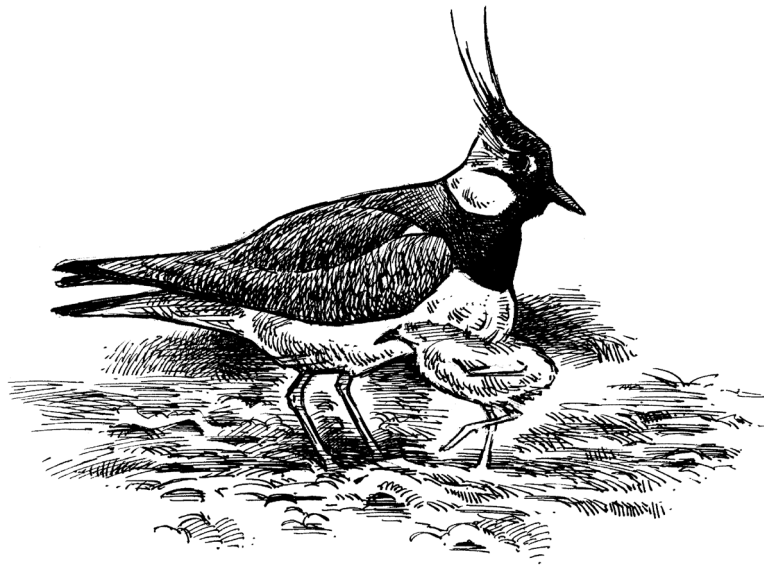

NØKKELOMRÅDER FOR VADERE I NORGE

Oddvar Heggøy, Ingar Jostein Øien og Frode Falkenberg

Nøkkelområder for vadere i Norge

Strektegning: Trond Haugskott

BirdLife Norge 2023

© BirdLife Norge

E-post: post@birdlife.no

Rapport til: Miljødirektoratet

Publikasjonstype: Digitalt dokument (pdf)

Forsidebilde: Steinvender på hekkeplass ved Langnes, Tromsø. © Ingar Jostein Øien

Anbefalt referanse: Heggøy, O., Øien, I.J. & Falkenberg, F. 2023. Nøkkelområder for vadere i Norge. BirdLife Norge-Rapport 2023-6. 63 s.

ISSN: 2703-7665 (elektronisk utg.)

ISBN: 978-82-78-52191-5

FORORD

Mange bestander av arktiske vadefugler har lange og farefulle trekkveier mellom hekke- og vinterområdene, noe som forutsetter internasjonalt samarbeid om bevaring av fuglene og deres mange viktige leveområder. For både å ivareta et basalt kunnskapsgrunnlag for norsk forvaltning og som bidrag til internasjonale naturbevaringsprosesser, ble det i 2019 tatt initiativ til en sammenstilling av eksisterende kunnskap som gjelder de 34 vaderartene som opptrer på regulær basis i Norge (inkludert Svalbard).

Informasjon knyttet til nøkkelområder for vadere i Norge og på Svalbard er hentet inn fra en rekke ulike kilder. BirdLife Internationals portefølje av «Important Bird and Biodiversity Areas» i Norge danner et viktig utgangspunkt for analysen, kombinert med den norske porteføljen av Ramsar-områder. Kart over IBA- og Ramsar-områder som er av verdi for vadere ble kombinert med et omfattende observasjonsmateriale for vadere hentet fra ulike kilder, men primært fra Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no). Sistnevnte kilde dannet også det viktigste grunnlaget for den endelige utvelgelsen av nøkkelområder. For mange av de aktuelle artene ble det gjennomført «hotspot-analyser» i programmet ArcMap for å identifisere mulige nøkkelområder.

I forrige utgave av norsk rødliste (2015) var i underkant av halvparten vaderartene oppført. I den nye rødlista i 2021 har ytterligere 7 arter kommet inn, og flere av de artene som også tidligere var rødlistet har nå blitt plassert i en høyere rødlistekategori. Rødlistekategorien for de ulike artene har vært sentral for å identifisere nøkkelområdene.

Arbeidet er et norsk bidrag til å videreutvikle kunnskapsgrunnlaget om arktiske vadefugler. Dette er kunnskap som blant annet har vært etterspurt av Arktisk råds arbeidsgruppe CAFF (CAFF 2019), og det faktum at mange bestander har lange og farefulle trekkveier gjør at dette internasjonale initiativet danner en velegnet ramme for styrket søkelys på vadere også fra norsk side.

Denne rapporten oppsummerer funnene fra prosjektet knyttet til kunnskapsinnhenting, identifikasjon og dokumentasjon av viktige rasteplasser og andre nøkkelområder for trekkende arktiske vadere i Norge. Prosjektets målsetning er at dette datagrunnlaget kan anvendes aktivt i nasjonal arealforvaltning for bedre ivaretagelse av disse viktige leveområdene på lang sikt, samt å regelmessig oppdatere og videreutvikle dette grunnlaget i dialog med relevante aktører.

EXECUTIVE SUMMARY

Key sites for waders in Norway

INTRODUCTION

Many wader populations undertake long and perilous migrations during spring and autumn. This migratory behavior presupposes data sharing and international cooperation on the conservation/management of the populations and their critical habitats (key sites). To sum up the present knowledge and create a knowledge base for a more comprehensive area management in Norway, and as a contribution to international conservation processes and initiatives, this project was initiated in 2019. The project deals with the 34 species that commonly use Norwegian territory (including Svalbard) during the year.

This report provides a synthesis of the project including data collection, documentation, identifying and plotting of important staging areas and other key sites for migrating arctic waders in Norway. The goal of the project is that the dataset will be used actively in national area management to safeguard these sites in the long term, as well as updating and development the present dataset on a regular basis as a relevant tool for all relevant stakeholders.

The work is a Norwegian contribution to further developing the knowledge base on arctic waders. This is knowledge that, among other things, has been requested by the Arctic Council's working group CAFF. The fact that many populations undertake long, and perilous migrations mean that this international initiative provides a suitable framework for increased focus upon waders from a Norwegian perspective.

This report provides a synthesis of a BirdLife Norway project involving data collection, documentation, identifying and plotting of important staging areas and other key sites for migrating arctic waders in Norway. The goal of this project is to safeguard these sites in the long term.

MATERIALS AND METHODOLOGY

Data collection

Data used in this report originates from several sources, including BirdLife Norway's portfolio of Important Bird and Biodiversity areas (IBA), combined with the Norwegian portfolio of Ramsar sites. In combination with information from IBAs and Ramsar sites, additional data was also obtained from several other sources, particularly the web-based *Species Observation System*. Under a review of selection criteria, several sites not previously included as IBAs were identified, and these key sites are suggested to be included as new Norwegian IBAs.

Mapping analyses

Hot-spot analyses were carried out using the program *ArcMap* for several wader species to identify possible key areas. Such analyses were mainly implemented for species where it was difficult to visualise breeding areas due to many plots in the Species Observation System. For most species

where such analyses were carried out, records with breeding status between 2000-2020 were used, except for one rapidly declining species e only data for 2011-2020 were used.

Selection of species

Several of the species dealt with in this report breed largely within Arctic habitats, whereas most of them also breed outside the Arctic. A few are however relatively rare in the Arctic or are at best uncommon breeding species in northern latitudes. As most of these species are present in Arctic habitats in Norway, we have chosen to include all waders occurring in Norway in this report.

RESULTS

Criteria for selecting key sites

Several sets of criteria were used to identify key sites for waders in Norway. These included international criteria for selection of IBAs, regional criteria for selection of IBAs, criteria for selection of Ramsar sites, and national criteria such as assessing sites that regularly holds significant numbers of a Near Threatened species, or sites that are among the most important site in the country for a wader species, and where a site-protection approach (such as being proposed as a new IBA) is thought appropriate.

Key sites for waders in Norway

Results from mapping analyses are presented for those species where there is sufficient data available in the Species Observation System.

Mapping analyses

Results from the mapping analyses are presented in the species accounts. For some species, where little data is available in the Species Observation System, mapping analyses were not necessary to obtain a good overview.

Review of available records

Some wader species are not currently included on the Norwegian, the European, nor the Global red list, as they are relatively numerous, although they do not necessarily occur in large numbers during migration. For such species it is difficult to identify key sites. However, we have attempted to designate such sites, although the selection is more random. We found no basis to include all the current Ramsar sites, as for some sites recent data are lacking, and for some the most recent data did not meet the necessary criteria to qualify as a key site for waders in Norway.

Species accounts

Species accounts are presented for 33 waders occurring in Norway. For virtually all species, several key sites or key areas have been identified, and maps from hotspot analyses are presented.

In the following list, the species name is followed by the number of key sites / key areas identified in parenthesis: Eurasian Oystercatcher (30), European Golden Plover (15), Grey Plover (5), Northern Lapwing (25), Little Ringed Plover (5), Common Ringed Plover (9), Dotterel (8), Whimbrel (5), Eurasian Curlew (21), Black-tailed Godwit (5), Bar-tailed Godwit (22), Ruddy Turnstone (18), Red Knot (9), Ruff (38), Broad-billed Sandpiper (7), Curlew Sandpiper (8), Temminck's Stint (10), Sanderling (10), Dunlin (19), Purple Sandpiper (19), Little Stint (8), Red-necked Phalarope (10), Grey Phalarope (12), Common Sandpiper (4), Green Sandpiper (5), Spotted Redshank (25), Common Greenshank (7), Wood Sandpiper (5), Common Redshank (7), Jack Snipe (9), Common Snipe (5) and Great Snipe (10). No specific sites have been identified for Eurasian Woodcock. Knowledge on occurrence and local populations of this species is lacking, although hotspot analyses show that it has a southerly distribution.

Important staging sites

To examine the distribution of the most important staging areas for waders in Norge, hot-spot analyses for each species were undertaken where all observations of more than 50 individuals in the Species Observation System in the years 2000-2020 were used as a starting point. The results were in agreement with key sites identified for individual species, as well as key sites regularly supporting 1,000 or more waders of one or more species.

DISCUSSION

Hotspot analyses

Being based entirely on records from the Species Observation System, the hot-spot analyses need to be interpreted with some caution. For some species the data is extensive, whereas for others the records are more random. One weakness is that many waders breed in inaccessible areas that are little visited by birdwatchers. This is particularly so in parts of northern Norway. A further factor is the high density of records from some areas, and additionally that some areas may have been checked without result as the system does not include zero records. However, duplicate records involving the same individuals have been removed prior to these analyses. Any weaknesses in the data set we are aware of are highlighted in the respective figure texts.

Key sites and occurrence of waders

Key sites identified in this report are based solely upon literature references and the *Species Observation System*, and therefore is not a complete overview of all key sites for waders in Norway. It is quite conceivable that several literary sources are not included in this assessment. Knowledge is lacking for some species and for some areas. The data presented here has not been quality controlled, and therefore the total numbers presented here need to be interpreted with caution. Nonetheless, the results presented here provide a baseline for future work.

INNHold

EXECUTIVE SUMMARY	2
1. INNLEDNING.....	6
2. MATERIAL OG METODE.....	7
2.1 Datainnsamling	7
2.2 Kartanalyser	7
2.3 Utvalg av arter	8
3. RESULTATER.....	11
3.1 Kriteriesett for utvelgelse av nøkkelområder	11
3.2 Nøkkelområder for vadere i Norge.....	17
3.3 Artsvis gjennomgang	17
Viktige rasteområder	60
4. DISKUSJON	61
4.1 Hotspot-analyser	61
4.2 Nøkkelområder og forekomster	62
5. TAKK.....	62
6. REFERANSER.....	63

1. INNLEDNING

Vadefugler er en artsgruppe som tradisjonelt har hatt begrenset fokus i norsk forvaltning og forskning. Gruppen omfatter 33 arter med regulær hekkeutbredelse i Norge (inkl. Svalbard). I forrige utgave av norsk rødliste var i underkant av halvparten av disse oppført (Kålås mfl. 2015). I den nye rødlista i 2021 har ytterligere 7 arter kommet inn, og flere av de artene som også tidligere var rødlistet har nå blitt plassert i en høyere rødlistekategori (Stokke mfl. 2021). Spesielt knytter det seg bekymring til jordbrukstilknyttede arter som også har stort fokus i Europa: vipe (kritisk truet; CR), svarthalespove (CR), storspove (sterkt truet; EN) og tjeld (sårbar; VU), sistnevnte er en nykommer på norsk rødliste (Heggøy & Eggen 2020). I Nord-Norge og på Svalbard, samt i fjellet i Sør-Norge, hekker også et utvalg arktiske vadere. I tillegg til viktige nasjonale hekkebestander og hekkeområder, finnes et nettverk av rastelokaliteter langs vår lange kystlinje, som er av stor betydning for bestander som hekker utenfor norsk territorium (Russland, Grønland og Canada).

Det faktum at mange bestander av vadefugler som opptrer i Norge har lange og farefulle trekkveier gjør at både større nasjonalt søkelys på forvaltning/bevaring av viktige rasteområder og internasjonale initiativer med tilsvarende motivasjon, danner et viktig utgangspunkt for en samlet kunnskapsframstilling og styrket søkelys på vadere fra norsk side.

I dette BirdLife Norge-prosjektet settes søkelys på hele trekktruten – fra Arktis til overvintringsområdene – og dokumentasjon og sikring av alle viktige stoppesteder for arktiske vadere. Prosjektets ønskemål er at det utvikles en enhetlig/felles løsning for disse trekkende bestandene.

Prosjektet er knyttet til kunnskapsinnhenting og stedfesting av viktige rasteplasser og nøkkelområder for arktiske vadere i Norge, med mål om bedre ivaretagelse av disse. Denne rapporten oppsummerer resultater fra denne delen av prosjektet.

2. MATERIAL OG METODE

2.1 Datainnsamling

Informasjon knyttet til nøkkelområder for vadere i Norge og på Svalbard er hentet inn fra en rekke ulike kilder. BirdLife Internationals portefølje av «Important Bird and Biodiversity Areas» i Norge danner et viktig utgangspunkt for analysen (Heggøy mfl. 2015), kombinert med den norske porteføljen av Ramsar-områder. Utvalgte elementer fra kriteriesettet for utvelgelse av disse to typene av «nøkkelområder» for biomangfold danner også grunnlaget for etableringen av et nasjonalt kriteriesett for identifikasjon av nøkkelområder for vadere innenfor norsk territorium. Det nasjonale kriteriesettet er videre basert på i hvilken grad kriteriesettene for Important Bird and Biodiversity Areas (IBA) og Ramsar-områder trenger supplerende, nasjonale kriterier for å kunne identifisere nasjonale nøkkelområder for vadere.

Kart over IBA- og Ramsar-områder som er av verdi for vadere ble kombinert med et omfattende observasjonsmateriale for vadere hentet fra ulike kilder, men primært fra Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no). Sistnevnte kilde danner også det viktigste grunnlaget for den endelige utvelgelsen av nøkkelområder. Diverse faglitteratur har også fungert som et supplement i arbeidet.

En gjennomgang av kriteriesettene for utvelgelse av IBA-områder viste at det fortsatt er flere mangler i den norske IBA-porteføljen. Dette innebærer at flere av områdene som utpekes som nøkkelområder i denne rapporten kan nå foreslås som nye norske IBA-er.

2.2 Kartanalyser

For mange av de aktuelle artene ble det gjennomført «hotspot-analyser» i programmet ArcMap for å identifisere mulige nøkkelområder. Hovedsakelig ble dette gjennomført for arter der det var krevende å danne seg et bilde av hekkeforekomster ved manuell gjennomgang av observasjonsmaterialet i Artsobservasjoner, først og fremst grunnet store antall datapunkter. For mindre tallrike arter, samt for arter hvor datautvalget i Artsobservasjoner ble vurdert som mindre representativt for en arts hekkeforekomst, ble det ikke gjennomført hotspot-analyser.

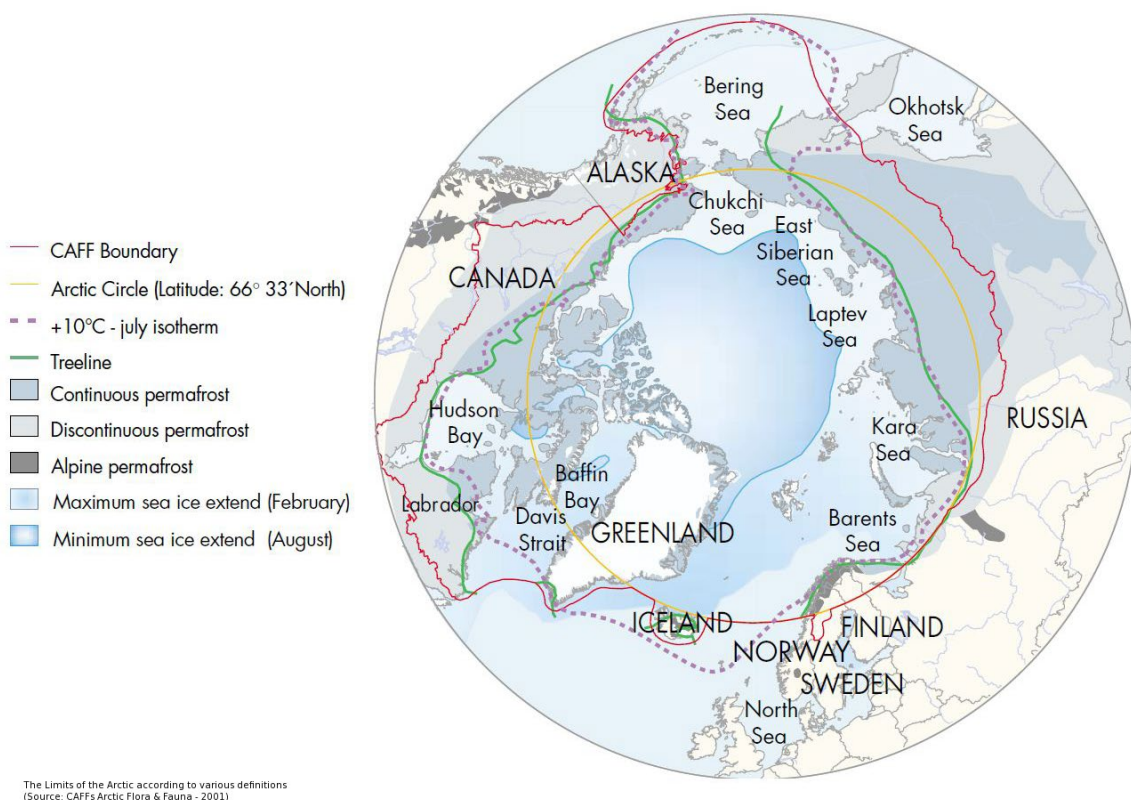
For de fleste arter hvor hotspot-analyser ble gjennomført, ble det tatt utgangspunkt i observasjoner med angitt hekkeaktivitet/hekkekode i Artsobservasjoner fra perioden 2000–2020. For storspove, som er i sterk tilbakegang, ble kun observasjoner med angitt hekkeaktivitet/hekkekode fra perioden 2011–2020 benyttet. Duplikater (observasjoner med identisk antall, alder og lokalitet) ble fjernet digitalt for arter med et høyt observasjonsantall (> 1000 observasjoner), og manuelt for arter med et lavere antall observasjoner (< 1000 observasjoner). Hotspot-analysene ble vektet med antall individer rapportert for hver observasjon.

I tillegg til de artsvisse hotspot-analysene, ble det også gjennomført hotspot-analyser for større ansamlinger av vadere rapportert i Artsobservasjoner for å identifisere viktige rasteområder. Datagrunnlaget inkluderte alle observasjoner av ansamlinger med mer enn 50 individer observert i perioden 2000–2020.

2.3 Utvalg av arter

Minst 31 arter vadere hekker i dag regulært i Norge inkl. Svalbard. Av disse hekker 28 arter på fastlandet og 9 på Svalbard (Tabell 1). To arter (tundralo og tundrasnipe) hekker ikke, men er vanlige trekkgjester. Én art (alaskasnipe) hekker trolig jevnlig men svært sparsomt på Svalbard, men er også påvist med hekkeatferd i Finnmark. Ytterligere én art (sibirlo) er påvist hekkende (på Svalbard), men denne behandles som en nasjonal sjeldenhet og er etter all sannsynlighet ingen regulær hekkefugl.

For en del av vaderne i Norge er hekkeutbredelsen i stor grad begrenset til arktiske miljø (Tabell 1), men de fleste av de øvrige artene hekker også mer eller mindre sporadisk i arktiske områder. Noen få er imidlertid sjeldne i nordområdene, og særlig gjelder dette dverglo, skogsnipe og dobbeltbekkasin. Vipe er en forholdsvis fåtallig hekkefugl lengst nord, om enn vanligere enn de tre ovennevnte. Siden de fleste norske vadere likevel forekommer i arktiske miljø (som i denne rapporten følger CAFFs definisjon av Arktis i Norge som områder nord for Polarsirkelen), har vi i denne rapporten valgt å utpeke nøkkelområder for alle regulært hekkende vadere i Norge (se Figur 1).

Polarsnipe er en art sterkt tilknyttet arktiske miljø i hekkeperioden. Hos oss hekker arten kun på Svalbard, hvor den er en svært fåtallig hekkefugl. Foto: Oddvar Heggøy

Tabell 1. Regulært forekommende vadere i Norge, med tilhørende forekomst i Norge (hekking – NO: Norges fastland, S: Svalbard, trekk – X: regulært forekommende, (X): sjelden forekommende) og rødlistestatus (LC: livskraftig, NT: nær truet, VU: sårbar, EN: sterkt truet). Arter med hekkeutbredelse konsentrert i det arktiske (A) eller boreale (B) biomet er indikert, i tillegg til SPEC-kategori (Species of Conservation Concern): SPEC 1: Europeiske arter med ugunstig global bevaringsstatus (globalt rødlistede arter), SPEC 2: Arter med global bestand konsentrert i Europa og med en ugunstig bevaringsstatus på europeisk nivå, SPEC 3: Arter hvor global bestand ikke er konsentrert i Europa, men med en ugunstig bevaringsstatus på europeisk nivå (BirdLife International 2017).

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Hekking	Trekk	Norsk rødliste	Svalb. rødliste	Global rødliste	Biom-begrenset	SPEC
Tjeld	<i>Haemotopus ostralegus</i>	NO	X	NT ¹	-	NT		1
Heilo	<i>Pluvialis apricaria</i>	NO, S	X	NT ¹	EN	LC	A	4
Tundralo	<i>Pluvialis squatarola</i>	-	X	-	-	LC	A	
Vipe	<i>Vanellus vanellus</i>	NO	X	CR ⁴	-	NT		1
Dverglo	<i>Charadrius dubius</i>	NO	X	VU ²	-	LC		
Sandlo	<i>Charadrius hiaticula</i>	NO, S	X	LC	NT	LC		4
Boltit	<i>Charadrius morinellus</i>	NO	X	LC	-	LC		
Småspove	<i>Numenius phaeopus</i>	NO	X	NT ¹	-	LC		4
Storpspove	<i>Numenius arquata</i>	NO	X	EN ³	-	NT		1
Svarthalespove	<i>Limosa limosa</i>	NO	X	CR ⁴	-	NT		1
Lappspove	<i>Limosa lapponica</i>	NO	X	LC	-	NT	A	1
Steinvender	<i>Arenaria interpres</i>	NO, S	X	NT ¹	VU ⁵	LC	A	
Polarsnipe	<i>Calidris canutus</i>	S	X	-	EN ⁴	NT	A	1
Brushane	<i>Calidris pugnax</i>	NO	X	VU ²	-	LC		2
Fjellmyrløper	<i>Calidris ferruginea</i>	NO	X	NT ¹	-	LC	A	2
Tundrasnipe	<i>Calidris ferruginea</i>	-	X	-	-	NT	A	1
Temmincksnipe	<i>Calidris temminckii</i>	NO	X	LC	-	LC	A	
Sandløper	<i>Calidris alba</i>	S	X	-	VU	LC	A	
Myrsnipe	<i>Calidris alpina</i>	NO, S	X	LC	NT	LC	A	3
Fjæreplytt	<i>Calidris maritima</i>	NO, S	X	LC	LC	LC	A	4
Dvergsnipe	<i>Calidris minuta</i>	NO	X	LC	-	LC	A	
Alaskasnipe	<i>Calidris melanotos</i>	(S)	(X)	-	-	LC	A	
Svømmesnipe	<i>Phalaropus lobatus</i>	NO, S	X	NT ¹	VU	LC	A	
Polarsvømmesnipe	<i>Phalaropus fulicarius</i>	S	X	-	LC	LC	A	
Strandsnipe	<i>Actitis hypoleucos</i>	NO	X	LC	-	LC		3
Skogsnipe	<i>Tringa ochropus</i>	NO	X	LC	-	LC	B	
Sotsnipe	<i>Tringa erythropus</i>	NO	X	LC	-	LC	A	3
Gluttsnipe	<i>Tringa nebularia</i>	NO	X	LC	-	LC	B	
Grønnstilk	<i>Tringa glareola</i>	NO	X	LC	-	LC		3
Rødstilk	<i>Tringa totanus</i>	NO	X	NT ¹	-	LC		2
Kvartbekkasin	<i>Lymnocyptes minimus</i>	NO	X	LC	-	LC	B	
Rugde	<i>Scolopax rusticola</i>	NO	X	LC	-	LC		
Enkeltbekkasin	<i>Gallinago gallinago</i>	NO	X	LC	-	LC		3
Dobbeltbekkasin	<i>Gallinago media</i>	NO	X	NT	-	NT	A	1

¹: Endret fra kategori LC på rødlista 2015, ²: endret fra kategori EN på rødlista 2015, ³: endret fra kategori VU på rødlista 2015, ⁴: endret fra kategori EN på rødlista 2015, ⁵: endret fra kategori NT på rødlista 2015

3. RESULTATER

3.1 Kriteriesett for utvelgelse av nøkkelområder

IBA – Globale kriterier

A1) Betydelige antall av en globalt truet art forekommer (trolig) jevnlig i området

“The site is known or thought regularly to hold significant numbers of a globally threatened species”

Flere av de regulært forekommende vaderne i Norge er i dag globalt rødlistet, men ingen er foreløpig kategorisert som globalt truet (dvs. i én av kategoriene VU, EN eller kritisk truet (CR)). Dette IBA-kriteriet er derfor ikke relevant for denne rapporten, men kan bli relevant i norsk kontekst ved endringer av den globale rødlisten.

A2) En eller flere arter med begrenset utbredelse (endemiske arter o.l.) forekommer på stedet i betydelige antall

“The site is known or thought to hold a significant population of at least two range-restricted species”

Norge har ingen arter som kan betegnes som endemiske eller med en spesielt begrenset utbredelse globalt, og kriteriet er dermed ikke relevant hos oss.

A3) Områdets artssammensetning består (trolig) av en betydelig andel arter med en utbredelse som i stor grad er begrenset til et bestemt biom (arktisk, borealt)

“The site is known or thought to hold a significant component of the group of species whose distributions are largely or wholly confined to one bioregion”

Kriteriet er relevant for norske vadere med en hekkeutbredelse som er begrenset til en spesifikk biogeografisk sone/biom. Relevante biom i Norge er det boreale og det arktiske. Imidlertid vil de enkelte artene inngå som en del av en helhet av arter fra ulike artsgrupper. Slik sett vil områder utpekt under dette kriteriet ikke nødvendigvis utgjøre «nøkkelområder» for vadere selv om en eller flere arter vadere bidrar til oppfyllelse av kriteriet. Derfor vil ikke dette kriteriet i seg selv være nok for å utpeke et nasjonalt nøkkelområde for vadere i Norge.

A4) $\geq 1\%$ av den globale populasjonen av en eller flere arter forekommer (trolig) jevnlig i området

“The site is known or thought to hold congregations of $\geq 1\%$ of the global population of one or more species on a regular or predictable basis”

Ansamlinger av vadere i denne størrelsesordenen forekommer kun unntaksvis i Norge, med unntak av for polarsnipe og fjæreplytt på utvalgte lokaliteter i Nord-Norge. Kriteriet er derfor relevant i enkelte tilfeller, og kan benyttes for utpeking av nøkkelområder for vadere i Norge.

IBA – Regionale kriterier

B1a) Betydelige antall av en globalt nær truet (NT) art forekommer jevnlig i området

“The site regularly holds significant numbers of a Near Threatened species (NT)”

I henhold til retningslinjer fra BirdLife International tilsvarer «betydelige antall» for ikke-spurvefugler (inkl. vadere) minst 30 individer eller 10 par/reproduktive enheter av den enkelte art. Dette gjør kriteriet relevant for samtlige arter i kategorien NT på den globale rødlista. Kriteriet benyttes hovedsakelig for utpeking av lokaliteter av verdi i hekkeperioden, men kan også benyttes for trekklokaliteter av spesielt stor betydning.

B1b) Området er et av de «n» viktigste i landet for en art med ufordelaktig bevaringsstatus i Europa (SPEC 2, 3), og hvor en stedsspesifikk tilnærming ansees som hensiktsmessig

“The site is one of the ‘n’ most important in a country for a species with an unfavourable conservation status in the region, and for which the site-protection approach is thought to be appropriate”

Dette IBA-kriteriet er kun av relevanse for arter hvor (minimum) nasjonal bestandsstørrelse utgjør > 1 % av den europeiske bestanden (eller utbredelsesområdet). Antall områder som kan utpekes under kriteriet avhenger av hvor stor andel av bestanden som finnes i landet, som vist i Tabell 2. Kun områder av verdi for minst 1 % av minimum nasjonal bestandsstørrelse oppfyller kriteriet. Blant artene med ufordelaktig bevaringsstatus i Europa (Species of Conservation Concern – SPEC) har 11 arter > 1 % av sin europeiske hekkebestand i Norge (Tabell 3). Kriteriet skal i all hovedsak benyttes for lokaliteter av betydning i hekkeperioden (dvs. for nasjonale/lokale hekkebestander). Nøkkelområder på Svalbard utpekes isolert fra dem på fastlandet, på bakgrunn av de samme forutsetningene.

Tabell 2. Antall IBA som kan identifiseres for en fugleart i hvert enkelt land basert på hvor stor andel av artens regionale (Norge: europeiske) bestand som finnes i landet.

Andel (%) av total regional bestand eller utbredelse i det enkelte land	Maksimum antall IBA som kan identifiseres i landet
1-5	5
10	10
20	16-25
30	26-35
40	36-45
50	46-55
60	56-65
70	66-75
80	76-85
90	86-95
100	96-100

B2) Området er et av de «n» viktigste i landet for en art med fordelaktig bevaringsstatus, men med en utbredelse i stor grad begrenset til Europa (Non-SPEC^E), og hvor en stedsspesifikk tilnærming er hensiktsmessig

“The site is one of the ‘n’ most important in a country for a species with a favourable conservation status in a region, but with its global range concentrated in that region, and for which the site-protection approach is thought to be appropriate”

Betingelsene for kriteriet er de same som for kriteriet B1b. Blant de fire artene med fordelaktig bevaringsstatus, men med en utbredelse begrenset til Europa har alle > 1 % av sin europeiske hekkebestand i Norge (Tabell 3). Kriteriet skal i all hovedsak benyttes for lokaliteter av betydning i hekkeperioden (dvs. for nasjonale/lokale hekkebestander). Nøkkelområder på Svalbard utpekes isolert fra dem på fastlandet, på bakgrunn av de samme forutsetningene.

B3a) ≥ 1 % av en biogeografisk eller annen distinkt populasjon av en vannfuglart forekommer (trolig) i området

“The site is known or thought regularly or predictably to hold >1% of a flyway or other distinct population of a congregatory waterbird species”

Kriteriet legger vekt på de aktuelle (biogeografiske) populasjonene som forekommer i et område. Disse populasjonene defineres på bakgrunn av trekkruiter, hekkeområder, overvintringsområder, genetikk mm., og er således ikke begrenset av landegrenser. I Norge er kriteriet mest relevant for sandlo, lappspove, polarsnipe og fjæreplytt, og kanskje noen andre arter, avhengig av områdets størrelse.

Svarthalespove er en globalt «nær truet» (NT) art, og på den norske rødlista er arten i kategorien «sterkt truet» (EN). Alle de viktigste områdene for arten i Norge er derfor utpekt som nøkkelområder i denne rapporten.
Foto: Oddvar Heggøy

Tabell 3. Bestandsstørrelser og antallsgrenser for oppfyllelse av ulike kriterier for identifikasjon av nøkkelområder for vadere i Norge. 1% av norsk bestand er angitt som det geometriske gjennomsnittet av min.- og maks.-verdier.

Norsk navn	Vitenskapelig navn	1 % av biogeografisk populasjon	Norsk bestand (par)	1 % av norsk bestand	Svalbard	SPEC
Tjeld	<i>Haemotopus ostralegus</i>	8200	50 000-100 000	710	-	18%
Heilo	<i>Pluvialis apricaria</i>	7100	150000-300000	2100	20	
Tundralo	<i>Pluvialis squatarola</i>	2500	-	-	-	
Vipe	<i>Vanellus vanellus</i>	72300	2500-5000	35	-	<1%
Dverglo	<i>Charadrius dubius</i>	2400	150-275	2	-	
Sandlo	<i>Charadrius hiaticula</i>	730/10000	10000-15000	120	300-400	
Boltit	<i>Charadrius morinellus</i>	690	4000-6750	50	-	
Småspove	<i>Numenius phaeopus</i>	2500	2000-10000	45	-	
Storspove	<i>Numenius arquata</i>	8400	2000-3000	25	-	1%
Svarthalespove	<i>Limosa limosa</i>	1700/610	15-30	1	-	<1%
Lappspove	<i>Limosa lapponica</i>	1200	1750-2500	20	-	47%
Steinvender	<i>Arenaria interpres</i>	730	10000-20000	140	250-500	
Polarsnipe	<i>Calidris canutus</i>	4500	-	-	< 10	<1%
Brushane	<i>Calidris pugnax</i>	12200	1030-1710	15	-	<1%
Fjellmyrløper	<i>Calidris falcinellus</i>	620	1650-1800	15	-	6%
Tundrasnipe	<i>Calidris ferruginea</i>	10000	-	-	-	
Temmincksnipe	<i>Calidris temminckii</i>	410	1700-5000	30	-	
Sandløper	<i>Calidris alba</i>	1200	-	-	50-100	
Myrsnipe	<i>Calidris alpina</i>	13300	25000-45000	335	< 300	6%
Fjæreplytt	<i>Calidris maritima</i>	710/900	1050-4250	20	6000-10000	
Dvergsnipe	<i>Calidris minuta</i>	3000	200-1000	4	-	
Svømmesnipe	<i>Phalaropus lobatus</i>	20000	5000-10000	70	10-100	
Polarsvømmesnipe	<i>Phalaropus fulicarius</i>	15700	-	-	200-1000	
Strandsnipe	<i>Actitis hypoleucos</i>	17300	100000-150000	1200	-	11%
Skogsnipe	<i>Tringa ochropus</i>	15500	6000-12000	85	-	
Sotsnipe	<i>Tringa erythropus</i>	850	6000-8650	70	-	29%
Gluttsnipe	<i>Tringa nebularia</i>	2300	7300-16000	110	-	
Grønnstilk	<i>Tringa glareola</i>	10400	20000-35000	260	-	3%
Rødstilk	<i>Tringa totanus</i>	2400	25000-35000	300	-	7%
Kvartbekkasin	<i>Lymnocyptes minimus</i>	20000	500-1000	7	-	
Rugde	<i>Scolopax rusticola</i>	158100	50000-75000	610	-	
Enkeltebekkasin	<i>Gallinago gallinago</i>	25000	50000-75000	610	-	2%
Dobbeltbekkasin	<i>Gallinago media</i>	300	5000-15000	85	-	8%

B3b) $\geq 20\ 000$ vannfugl eller $\geq 6\ 700$ par sjøfugl av en eller flere arter forekommer (trolig) jevnlig i området

“The site is known or thought to hold, on a regular basis, $\geq 20,000$ waterbirds or $\geq 6,700$ pairs of seabirds of one or more species”

Ansamlinger av vadere i denne størrelsesordenen forekommer kun unntaksvis i Norge, bortsett fra for polarsnipe på utvalgte lokaliteter i Nord-Norge. Kriteriet er derfor relevant i enkelte tilfeller, og kan benyttes for utpeking av nøkkelområder for vadere i Norge.

B3c) Området er (trolig) en “flaskehals” hvor grenseverdier for trekkende arter jevnlig overstiges (3000 rovfugl)

“Site known or thought to exceed thresholds set for migratory species at bottleneck sites”

Kriteriet er spesielt tilpasset utpeking av nøkkelområder for trekkende rovfugler og storkefugler, og er ikke relevant for vadere.

Ramsar-kriterier

R1) En våtmark bør betraktes som internasjonalt viktig hvis den er av verdi for populasjoner av planter og dyr som er viktige for å opprettholde den biologiske diversiteten i en bestemt biogeografisk region (Ramsar)

“A wetland should be considered internationally important if it supports populations of plant and/or animal species important for maintaining the biological diversity of a particular biogeographic region”

R2) En våtmark bør betraktes som internasjonalt viktig hvis den er av verdi for planter og dyr i en kritisk livsfase, eller fungerer som tilfluktssted under krevende forhold (Ramsar)

“A wetland should be considered internationally important if it supports plant and/or animal species at a critical stage in their life cycles or provides refuge during adverse conditions”

R3) En våtmark bør betraktes som internasjonalt viktig hvis det jevnlig forekommer $\geq 20\,000$ vannfugl i området (Ramsar)

“A wetland should be considered internationally important if it regularly supports 20,000 or more waterbirds”

Med unntak av kriteriet R3 er kriteriene for Ramsar-områder lite konkrete, og gir rom for en stor grad av skjønn ved vurderinger av ulike våtmarkers verdi for forskjellige arter vadere. Vi har derfor valgt å ikke inkludere disse kriteriene i det nasjonale kriteriesettet for utvelgelse av nøkkelområder for vadere i Norge.

Nasjonale kriterier

N1) Betydelige antall av en nasjonalt rødlistet vader forekommer (trolig) jevnlig i området

“The site is known or thought regularly to hold significant numbers of a nationally threatened species”

I likhet med kriteriene A1 og B1a vurderer vi «betydelige antall» for rødlistede vadere i kategoriene CR og EN som minst 15 individer, og for vadere i kategoriene VU og NT som 30 individer eller 10 par/reproduktive enheter av den enkelte art. Dette gjør kriteriet relevant for de fleste rødlistede vadere i Norge. Kriteriet gjelder primært for lokaliteter av verdi for nasjonale hekkebestander.

N2) Området er et av de «n» viktigste i landet for en vaderart hvor en stedsspesifikk tilnærming er hensiktsmessig

“The site is one of the ‘n’ most important in a country for a wader for which the site-protection approach is thought to be appropriate”

Formålet med dette kriteriet er først og fremst å kunne utpeke de viktigste områdene i Norge for arter som ikke forekommer i antall som gjør det aktuelt å identifisere IBA for dem. På samme måte

som for IBA-kriteriene B1b og B2 avgjør andelen av den europeiske bestanden som finnes i Norge hvor mange nøkkelområder som kan utpekes for hver enkelt art (Tabell 4). Imidlertid er det ingen forutsetning om at (minimum) nasjonal bestandsstørrelse utgjør > 1 % av den europeiske bestanden (eller utbredelsesområdet). Kriteriet gjelder primært for lokaliteter av verdi for nasjonale hekkebestander, men kan også benyttes på trekklokaliteter av spesielt stor betydning. Nøkkelområder på Svalbard utpekes isolert fra dem på fastlandet, på bakgrunn av de samme forutsetningene.

Tabell 4. Antall nasjonale nøkkelområder som kan identifiseres for en vaderart basert på hvor stor andel av artens europeiske bestand som finnes i Norge.

Andel (%) av europeisk bestand i Norge	Maksimum antall nøkkelområder som kan utpekes
< 5	5
10	10
20	16-25
30	26-35
40	36-45
50	46-55
60	56-65
70	66-75
80	76-85
90	86-95
100	96-100

N3) ≥ 1 % av den nasjonale populasjonen av en eller flere vadere forekommer (trolig) jevnlig i området

“The site is known or thought to hold congregations of ≥1% of the national population of one or more species on a regular or predictable basis”

Kriteriet er hovedsakelig relevant for lokaliteter av verdi for nasjonale hekkebestander. Grensen på 1% av norsk bestand tar utgangspunkt i det geometriske gjennomsnittet av minimums- og maksimumsverdier for nasjonale bestandsestimater. For spesielt fåtallige arter som dverglo, svarthalespove, polarsnipe og sandløper, tilsvarer ≥ 1 % av den nasjonale populasjonen såpass små antall (≤ 2 par/4 individer) at kriteriet ikke egner seg for utpeking av nøkkelområder for disse. Det samme gjelder for spesielt tallrike arter (tjeld, heilo, og spesielt strandsnipe, rugde og enkeltbekkasin), hvor ≥ 1 % av den nasjonale populasjonen tilsvarer ≥ 1200 individer. Nøkkelområder på Svalbard utpekes isolert fra dem på fastlandet, på bakgrunn av de samme forutsetningene.

N4) Et område bør betraktes som nasjonalt viktig hvis det jevnlig forekommer ≥ 1000 vadere av en eller flere arter der

“A site should be considered nationally important if it regularly supports 1,000 or more waders of one or more species”

Formålet med kriteriet er å identifisere viktige rasteområder for vadere i Norge, hvor det jevnlig (på årlig basis eller hyppigere) forekommer konsentrasjoner av vadere med mer enn 1000 individer av én eller flere arter.

3.2 Nøkkelområder for vadere i Norge

Kartanalyser

Resultater fra kartanalysene vises i den artsvisе gjennomgangen for de artene der slike analyser er gjennomført. For noen arter med et mindre observasjonsmateriale i Artsobservasjoner var det ikke nødvendig med kartanalyser for å skaffe seg en god oversikt over datagrunnlaget.

Gjennomgang av observasjonsmateriale

Enkelte arter er hverken på nasjonal, europeisk eller global rødliste, de er forholdsvis tallrike og utbredte, men opptrer ikke nødvendigvis i spesielt store antall under trekket. Eksempler på slike arter er tundralo, sandløper, dvergsnipe, kvartbekkasin og rugde. Spesielt for disse er det følgelig vanskelig å utpeke nøkkelområder nasjonalt. Vi har likevel forsøkt å utpeke noen viktige områder også for disse artene, men disse kan fremstå som mer tilfeldig utvalgt enn for andre arter. I flere tilfeller er disse identiske med nøkkelområder utpekt for andre arter.

Vi fant ikke grunnlag for å inkludere alle eksisterende Ramsar-områder av verdi for vadere i vårt utvalg av nøkkelområder for vadere i Norge, selv om de fleste av disse områdene likevel er tatt med. Årsakene til at noen områder ble utelatt var bl.a. manglende eller lite oppdaterte observasjonsdata, men i noen tilfeller antydte også eksisterende observasjonsdata at områdene ikke oppfylte noen av våre utvalgs-kriterier for nøkkelområder for vadere i Norge.

3.3 Artsvis gjennomgang

Tjeld (Haematopus ostralegus)

Tjeld er globalt rødlistet i kategorien NT, og er av den grunn av spesielt høy forvaltningsmessig interesse. Rødlistestatusen innebærer at alle områder med en hekkebestand på minst 10 par eller 30 individer oppfyller B1a-kriteriet. Dette er i praksis utfordrende i et land som Norge, hvor et svært stort antall områder har hekkeforekomster av denne størrelsen. Vi har derfor støttet oss på *hotspot*-analyser for å utpeke de områdene vi anser å være av aller størst verdi, for så å identifisere nøkkelområder innenfor disse. I tillegg har vi forsøkt å få med de fleste av områdene hvor det jevnlig forekommer større ansamlinger (> 100 ind.) av arten i Norge under B1a-kriteriet. Noen områder er også tatt med da de allerede er utpekt som IBA for andre arter.

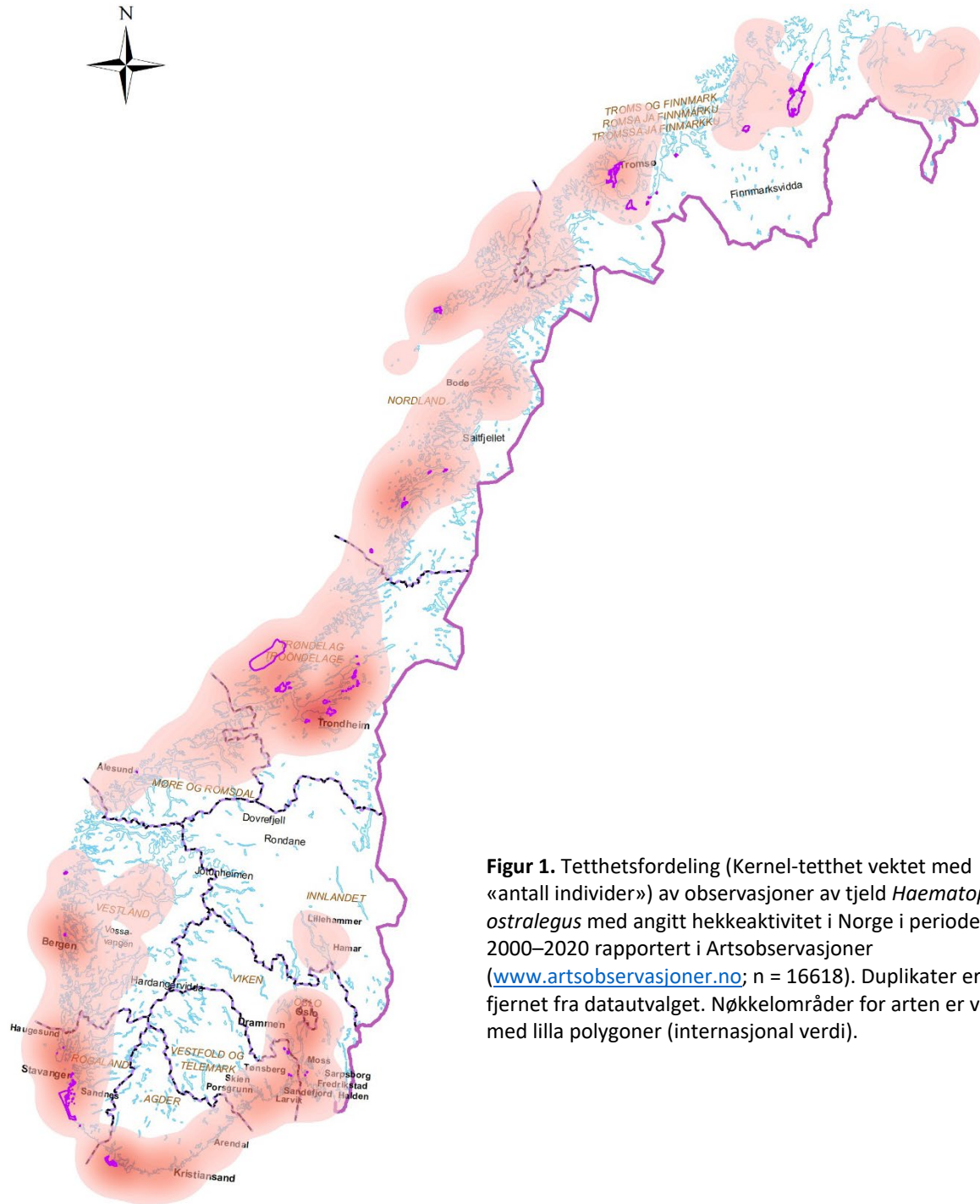
Norge er både i europeisk og global målestokk et viktig land for tjeld, da en stor del av bestanden hekker langs den norske kystlinja. De mest oppdaterte bestandsestimatene antyder at nær 18 % av den europeiske hekkebestanden finnes i Norge. Dermed kan inntil 18 av de viktigste områdene utpekes som nøkkelområder under B1b-kriteriet. Den norske hekkebestanden er imidlertid stor, og nøkkelområder kan kun opprettes under dette kriteriet dersom de er av verdi for minst 500 par eller 1000 individer av arten. De resterende av de 18 viktigste områdene kan likevel utpekes under N2-kriteriet. N3-kriteriet forutsetter ansamlinger på over 1400 individer, og er dermed mindre relevant.

Vår gjennomgang viser at minst seks områder antas å kvalifisere som nøkkelområder for tjeld på bakgrunn av å være av verdi for minst 1 % av minimumsestimatet for den norske hekkebestanden. Inkludert disse seks har vi utpekt de 18 antatt viktigste enkeltlokalitetene for arten i Norge på bakgrunn av den norske bestandens andel av den europeiske tjeldbestanden (Tabell 5, Figur 1). Alle disse lokalitetene antas i hovedsak å være av verdi for tjeld som hekker i Norge.

Tabell 5. Nøkkelområder for tjeld *Haematopus ostralegus* i Norge. Forekomster er vurdert ut fra tall i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no) dersom ikke annet er angitt.

Område	Fylke	Forekomst	B1a	B1b	N2
<i>Altaelvmunningen</i>	Troms og Finnmark	100-200 ind.	X		
<i>Indre Porsangerfjord</i>	Troms og Finnmark	200-1000 ind.	X	X	X
<i>Sørkjosen</i>	Troms og Finnmark	100-300 ind.	X		X
<i>Balsfjord</i>	Troms og Finnmark	200-1000 ind.	X	X	X
<i>Håkøybotn-Galtnes-Langnes</i>	Troms og Finnmark	100-400 ind.	X		X
<i>Storfjorden</i>	Troms og Finnmark	100-400 ind.	X		X
<i>Flakstad</i>	Nordland	150-300 ind.	X		X
<i>Skjerstadjfjorden</i>	Nordland	100-200 ind.	X		
<i>Skogsleira</i>	Nordland	150-550 ind.	X		X
<i>Utskarpen</i>	Nordland	100-300 ind.	X		X
<i>Søvika</i>	Nordland	100-300 ind.	X		X
<i>Hamnesleira, Offersøy</i>	Nordland	100-200 ind.	X		
<i>Horsvær</i>	Nordland	50 par	X		
<i>Gaulosen</i>	Trøndelag	200-400 ind.	X		X
<i>Froan</i>	Trøndelag	ca. 400-500 par ¹	X	X	X
<i>Indre Trondheimsfjord</i>	Trøndelag	500-1000 ind.	X	X	X
<i>Stjørdalsfjorden</i>	Trøndelag	100-300 ind.	X		X
<i>Storleiret og Tautra</i>	Trøndelag	100-250 ind.	X		
<i>Ørlandet</i>	Trøndelag	100-400 ind.	X		X
<i>Blindheimsvika</i>	Møre og Romsdal	100-300 ind.	X		X
<i>Sørværet naturreservat</i>	Vestland	100-300 ind.	X		X
<i>Herdla</i>	Vestland	100-200 ind.	X		
<i>Kjellskjer</i>	Rogaland	100-800 ind.	X	X	X
<i>Stavasanden</i>	Rogaland	100-200 ind.	X		
<i>Jæren</i>	Rogaland	500-1500 ind.	X	X	X
<i>Samslått</i>	Rogaland	100-200 ind.	X		
<i>Listastrendene</i>	Agder	20-40 par/100-200 ind.	X		
<i>Ilene og Presterødkilen</i>	Vestfold og Telemark	100-150 ind.	X		
<i>Sandebukta</i>	Vestfold og Telemark	100-150 ind.	X		
<i>Saltholmen og Krokstadjfjorden</i>	Viken	100-200 ind.	X		

¹: Rørv 2006

Figur 1. Tetthetsfordeling (Kernel-tetthet vektet med «antall individer») av observasjoner av tjeld *Haematopus ostralegus* med angitt hekkeaktivitet i Norge i perioden 2000–2020 rapportert i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no; n = 16618). Duplikater er fjernet fra datautvalget. Nøkkelområder for arten er vist med lilla polygoner (internasjonal verdi).

Heilo (*Pluvialis apricaria*)

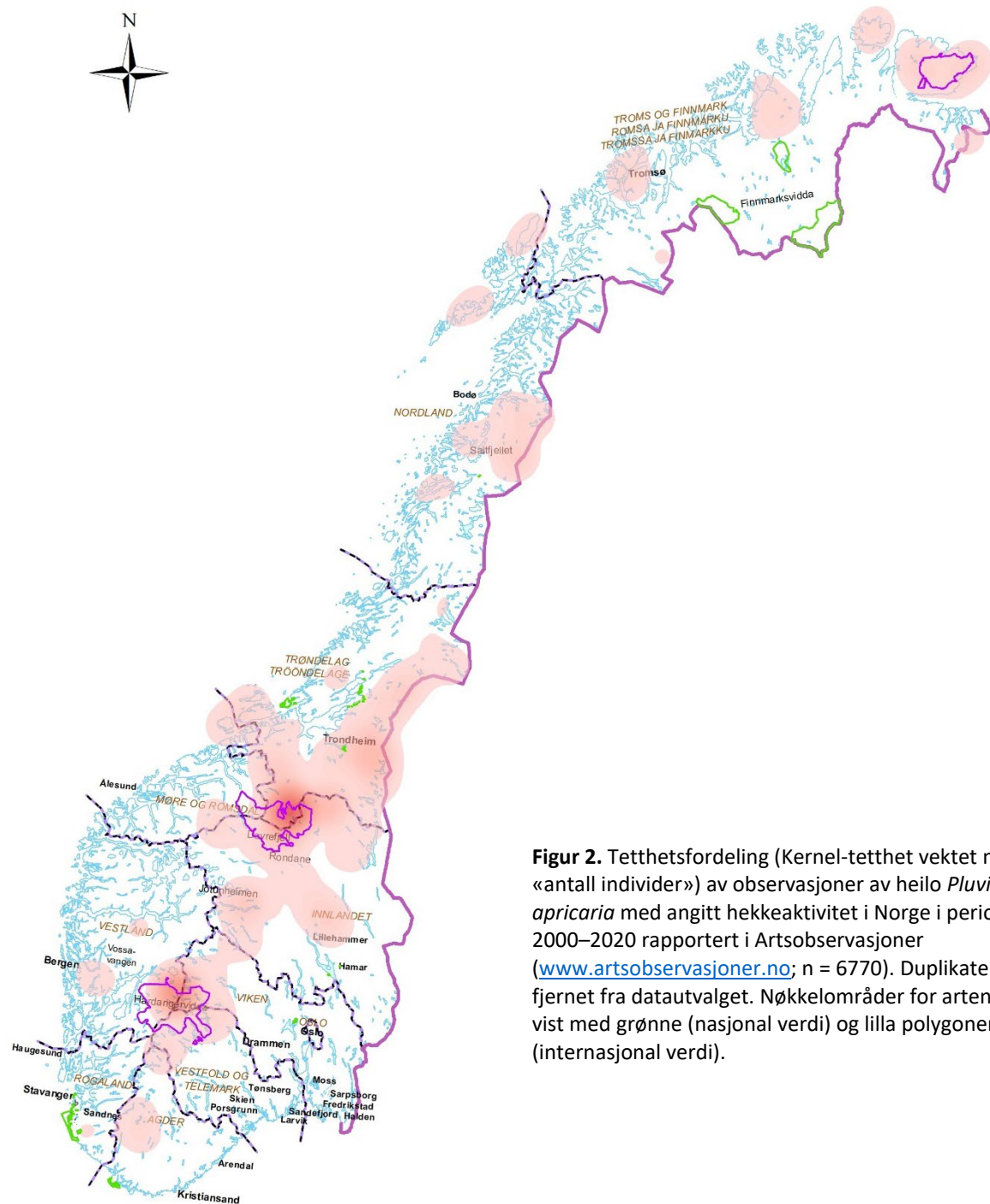
Norges antatt mest tallrike vader er utbredt i fjell- og heiområder over hele landet, flere steder også ved kysten. Heiloen har store bestander både nasjonalt og internasjonalt, og antallsgrensene for identifikasjon av nøkkelområder under IBA-kriteriene er derfor høye. Hekkeforekomsten er i stor grad begrenset til det arktiske biomet, og i Norge finnes flere IBA for heilo der den finnes i forening med andre biom-begrensede arter (A2-kriteriet). Nesten en fjerdedel (24 %) av den europeiske heilobestanden finnes i Norge. For å utpeke nøkkelområder under B2-kriteriet må det være av jevnlig verdi for minst 1500 par eller 3000 individer, noe vi i praksis kun finner i Norge dersom vi inkluderer store arealer, som de største nasjonalparkene våre. Imidlertid kan inntil 24 av de viktigste områdene for arten utpekes under N2-kriteriet.

I denne omgang har vi pekt ut 15 viktige områder i Norge (Tabell 6, Figur 2). N3-kriteriet forutsetter forekomster på over 4200 individer. På en del lokaliteter forekommer det jevnlig ansamlinger på mer enn 1000 individer av arten, eventuelt i kombinasjon med andre arter, og disse utpekes som nøkkelområder på bakgrunn av N4-kriteriet.

Tabell 6. Nøkkelområder for heilo *Pluvialis apricaria* i Norge. Forekomster er vurdert utfra tall i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no) dersom ikke annet er angitt.

Område	Fylke	Forekomst	A2	B2	N2	N3	N4
Varangerhalvøya	Troms og Finnmark	> 1500 par	X	X	X	X	
lešjavri	Troms og Finnmark	800-1000 ind. ¹			X		
Øvre Anarjohka	Troms og Finnmark	Vanlig	X		X		
Reisa	Troms og Finnmark	Tallrik	X		X		
Røssvoll	Nordland	100-2000 ind.			X		
Indre Trondheimsfjord	Trøndelag	200-2000 ind.			X		X
Storøya, Selbu	Trøndelag	200-2500 ind.			X		X
Ørlandet	Trøndelag	200-1000 ind.			X		
Dovre fjell	Trøndelag/Innlandet	> 1500 par	X	X	X	X	
Hardangervidda	Vestland/Viken/Telemark & V.	ca. 5000 par ²	X	X	X	X	
Jæren	Rogaland	500-4000 ind.			X		X
Starane	Innlandet	100-1000 ind.			X		
Totenvika	Innlandet	100-1500 ind.			X		
Steinsletta	Viken	100-2000 ind.			X		
Lista	Agder	100-1500 ind.			X		

¹: Strann & Nilsen 1996, ²: Lislevand mfl. 2000

Figur 2. Tetthetsfordeling (Kernel-tetthet vektet med «antall individer») av observasjoner av heilo *Pluvialis apricaria* med angitt hekkeaktivitet i Norge i perioden 2000–2020 rapportert i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no; n = 6770). Duplikater er fjernet fra datautvalget. Nøkkelområder for arten er vist med grønne (nasjonal verdi) og lilla polygoner (internasjonal verdi).

Tundralo (*Pluvialis squatarola*)

Tundralo er en av noen få arktiske vadere som er vanlige trekkgjester i Norge, men som vi ikke finner hekkende her til lands. Arten opptrer sjelden i store antall hos oss, men noen få lokaliteter skiller seg ut som viktigere rasteområder enn andre. De fem antatt viktigste er valgt ut som nøkkelområder for arten i Norge under N2-kriteriet. Ingen av de andre kriteriene er relevante for denne arten hos oss.

Heilo er trolig den mest tallrike vaderen i Norge, med en bestand anslått til 150 000 – 300 000 par. De tetteste bestandene finner vi trolig lengst nord i landet, samt i de store sammenhengende fjellområdene i Sør-Norge, som på Hardangervidda. Foto: Oddvar Heggøy

Tabell 7. Nøkkelområder for tundrale *Pluvialis squatarola* i Norge. Forekomster er vurdert utfra tall i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no).

Område	Fylke	Forekomst	N2
Røstlande, Røstt	Nordland	10-50 ind.	X
Grandefjæra, Ørland	Trøndelag	20-60 ind.	X
Herdla, Askøy	Vestland	10-50 ind.	X
Jærestrendene	Rogaland	100-500 ind.	X
Listastrendene, Farsund	Agder	10-60 ind.	X

Vipe (*Vanellus vanellus*)

Tyngdepunktet for den norske vipebestanden finner vi på Sør-Vestlandet. Arten er utbredt over det meste av landet, men har forsvunnet fra mange av de tidligere hekkeområdene som følge av stor bestandsnedgang.

Som globalt (NT) og nasjonalt (CR) rødlistet er vipe en art av stor forvaltningsmessig interesse. Lokalteter av verdi for minst 10 par/30 individer i hekkeperioden kan utpekes under B1a-kriteriet, mens lokaliteter av verdi for minst 15 individer kan utpekes under N1-kriteriet. Tross nedgangen er vipe en tallrik hekkefugl i Europa, hvor Norge har en temmelig liten andel av den europeiske bestanden. De fem viktigste områdene kan imidlertid utpekes under N2-kriteriet.

Som følge av den store bestandsnedgangen for vipe i Norge, er det nå ytterst få områder hvor det forekommer store konsentrasjoner av arten. Vi har vurdert det til at det nå kun er sju områder som oppfyller N3-kriteriet, der minst 170 individer må opptre regelmessig (Tabell 8). Med ett unntak befinner disse seg i Rogaland. Antall områder med en hekkebestand på minst 10 par/30 individer er også temmelig begrenset. En stor andel av disse er utpekt under B1a- og N1-kriteriene.

Tabell 8. Nøkkelområder for vipe *Vanellus vanellus* i Norge. Forekomster er vurdert utfra tall i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no) dersom ikke annet er angitt.

Område	Fylke	Forekomst	B1a	N1	N2	N3
<i>Andøya, Andøy</i>	Nordland	15 par	X	X		
<i>Leknes våtmarkssystem, Vestvågøy</i>	Nordland	10 par/20-40 ind.	X	X		
<i>Leksdalsvatnet, Verdal/Steinkjer</i>	Trøndelag	30-40 ind.	X	X		
<i>Indre Trondheimsfjord</i>	Trøndelag	50-150 ind.	X	X		
<i>Røkmyran/Frostadheia, Smøla</i>	Møre og Romsdal	30-50 par	X	X		
<i>Sandblåst-/Gautstadvågen, Hustadvika</i>	Møre og Romsdal	10-15 par	X	X		
<i>Røyra, Giske</i>	Møre og Romsdal	10-15 par	X	X		
<i>Starane, Stange</i>	Innlandet	100-300 ind.	X	X	X	X
<i>Radøy, Alver</i>	Vestland	25-30 par ⁵	X	X		
<i>Herdla, Askøy</i>	Vestland	25-30 par ⁵	X	X		
<i>Halsnøy, Kvinnherad</i>	Vestland	15-25 par ⁵	X	X		
<i>Valborgmyra, Tysvær</i>	Rogaland	12-20 par	X	X		
<i>Torvastad, Karmøy</i>	Rogaland	40-60 par ¹	X	X		
<i>Håvik/Meland, Karmøy</i>	Rogaland	12-22 par ¹	X	X		
<i>Stava/Liknes, Karmøy</i>	Rogaland	30-40 par ¹	X	X		
<i>Taravika/Ferkingstad, Karmøy</i>	Rogaland	20-25 par ¹ /50-175 ind.	X	X	X	X
<i>Risavika og Sersberg, Stavanger</i>	Rogaland	40-60 par ²	X	X		
<i>Jæren</i>	Rogaland	500-1000 par ^{3,4,5}	X	X	X	X
<i>Hæra NR, Indre Østfold</i>	Viken	10-20 par	X	X		
<i>Kurefjorden, Moss/Råde</i>	Viken	5-10 par/100-300 ind.	X	X	X	X
<i>Ilene og Presterødkilen, Tønsberg</i>	Telemark og Vestfold	5-15 par/100-200 ind.	X	X		X
<i>Børsejø, Skien</i>	Telemark og Vestfold	5-15 par/100-250 ind.	X	X		X
<i>Jomfruland og Stråholmen, Kragerø</i>	Telemark og Vestfold	15-25 par	X	X		
<i>Lista våtmarkssystem, Farsund</i>	Agder	10-20 par/100-500 ind.	X	X	X	X
<i>Reddal, Grimstad</i>	Agder	5-30 par	X	X		

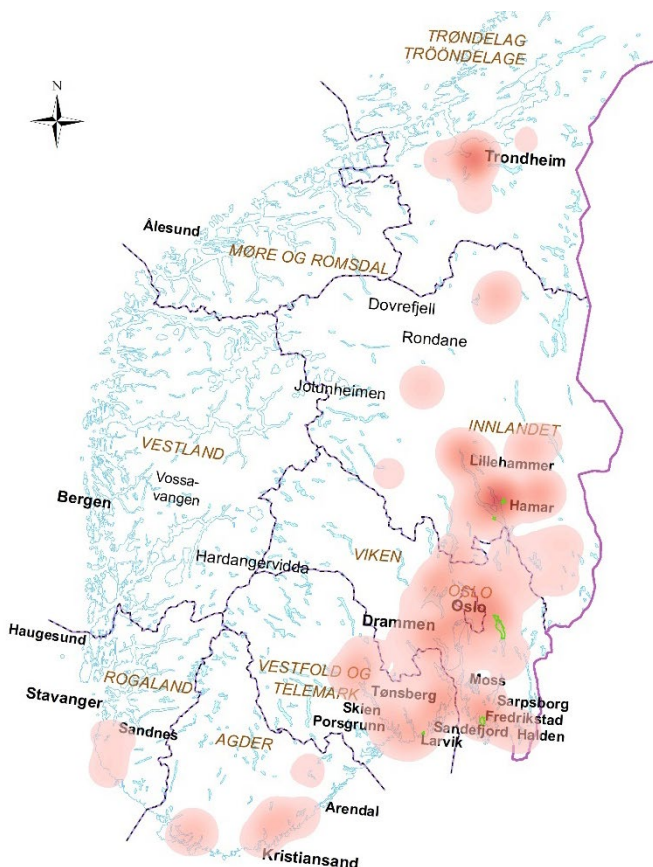
¹: Kvinnesland 2020, ²: Mjølunes & Olsen 2020, ³: Mjølunes 2019, ⁴: Mjølunes 2014, ⁵: Falkenberg 2022

Dverglo (*Charadrius dubius*)

Dverglo er den sjeldneste av de regulært hekkende loene i Norge, og bestanden utgjør en svært liten andel av den totale hekkebestanden i Europa. Hekkeutbredelsen er i hovedsak begrenset til Sør- og Østlandet, samt et utvalg lokaliteter i Trøndelag og sør i Rogaland, og den kan dermed ikke regnes som en arktisk vader. Arten er oppført på den norske rødlista i kategorien NT, men vi kjenner ikke til lokaliteter med jevnlig forekomst av 10 par eller 30 individer av arten i Norge. Vi utpeker her fem av de antatt viktigste lokalitetene for arten nasjonalt under N2-kriteriet (Tabell 9). Siden bestanden er så liten, utpekes ikke områder under N3-kriteriet for denne arten (dvs. områder med mer enn 4 individer i hekketid).

Tabell 9. Nøkkelområder for dverglo *Charadrius dubius* i Norge. Forekomster er vurdert utfra tall i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no).

Område	Fylke	Forekomst (hekking/trekk)	N2
Åkersvika, Hamar	Innlandet	5-10 par/10-20 ind.	X
Totenvika, Østre Toten	Innlandet	2-4 par/10-20 ind.	X
Klåstadkilen, Larvik	Telemark og Vestfold	2-3 par/10-15 ind.	X
Nordre Øyeren, Rælingen/Lillestrøm	Viken	3-10 par/10-20 ind.	X
Øra, Fredrikstad	Viken	1-5 par/10-20 ind.	X

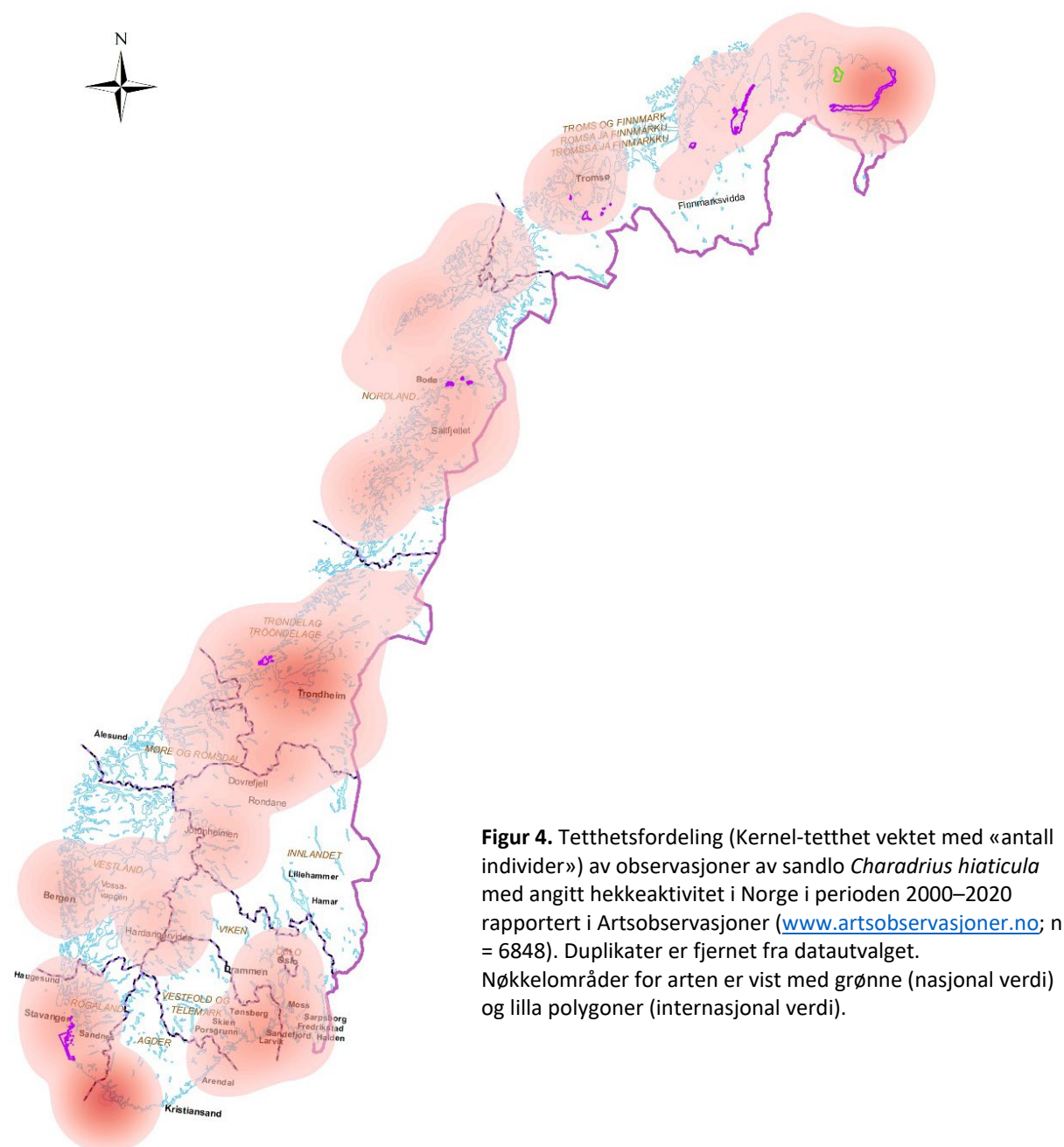
Figur 3. Tetthetsfordeling (Kernel-tetthet vektet med «antall individer») av observasjoner av dverglo *Charadrius dubius* med angitt hekkeaktivitet i Norge i perioden 2000–2020 rapportert i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no; n = 748). Duplikater er fjernet fra datautvalget. Nøkkelområder for arten er vist med grønne polygoner (nasjonal verdi).

Sandlo (*Charadrius hiaticula*)

To underarter av sandlo hekker i Norge, der hekkefugler i Sør-Norge tilhører nominatunderarten (*C. h. hiaticula*) mens hekkefugler i Nord-Norge tilhører underarten *C. h. tundrae*. Særlig lengst nord i landet er arten en vanlig hekkefugl både langs kysten og i fjellet (Figur 4). Sju av de antatt viktigste områdene for sandlo i hekkeperioden kan utpekes under B2-kriteriet, gitt at de er av betydning for minst 100 par/200 individer. Uavhengig av antall kan de sju antatt viktigste områdene i Norge utpekes under N2-kriteriet. (Som følge av manglende kunnskap om bestander i viktige hekkeområder, har vi tatt med flere av de viktigste rasteområdene vi har blant disse sju.) Noen få lokaliteter kvalifiserer sannsynligvis som nøkkelområder under B3a-kriteriet på bakgrunn av jevnlig forekomster av antall som overstiger 730 individer (u.a. *hiaticula*). Områder av verdi i hekkeperioden, hvor antallet jevnlig overstiger 240 individer, kan utpekes under N3-kriteriet (Tabell 10).

Tabell 10. Nøkkelområder for sandlo *Charadrius hiaticula* i Norge. Forekomster er vurdert utfra tall i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no).

Område	Fylke	Forekomst	B2	B3a	N2	N3
Varangerfjorden	Troms og Finnmark	Tallrik	X		X	X
Gednjedalen, Berlevåg	Troms og Finnmark	Tallrik			X	X
Indre Porsangerfjord, Porsanger	Troms og Finnmark	600 ind.	X		X	X
Altaelvmunningen, Alta	Troms og Finnmark	700 ind.	X		X	X
Storfjord, Storfjord	Troms og Finnmark	100-450 ind.	X		X	X
Balsfjorden, Balsfjord	Troms og Finnmark	100-800 ind.	X	X	X	X
Skjerstadfjorden, Bodø/Fauske	Nordland	100-300 ind.	X			X
Ørlandet, Ørland	Trøndelag	200-1320 ind.		X		
Jæren	Rogaland	500-1500 ind.		X	X	X

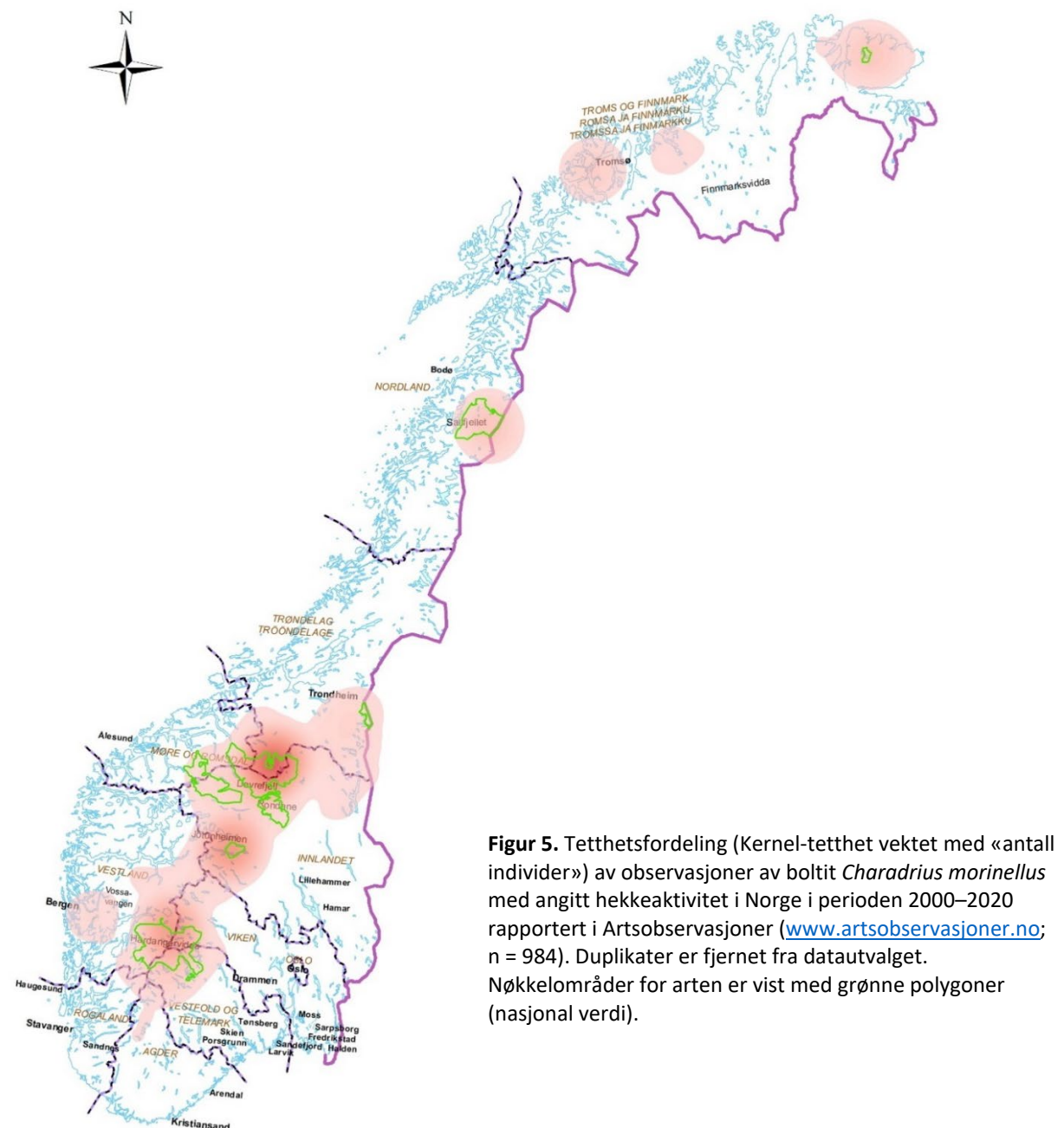

Figur 4. Tetthetsfordeling (Kernel-tetthet vektet med «antall individer») av observasjoner av sandlo *Charadrius hiaticula* med angitt hekkeaktivitet i Norge i perioden 2000–2020 rapportert i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no; n = 6848). Duplikater er fjernet fra datautvalget. Nøkkelområder for arten er vist med grønne (nasjonal verdi) og lilla polygoner (internasjonal verdi).

Boltit (*Charadrius morinellus*)

Boltit er en vanlig hekkefugl i høyfjellsområder over hele landet. Den norske bestanden utgjør nær en tredjedel av artens europeiske hekkebestand, og Norge er dermed sammen med Russland det viktigste landet for boltit i Europa. Dermed kan et høyt antall (31) områder utpekes som nøkkelområder for arten basert på den nasjonale N2-kriteriet. Der bestanden overstiger 50 par/100 individer oppfylles også N3-kriteriet.

Kunnskapen om hvilke områder som er viktigst for arten i Norge er imidlertid begrenset. Boltit har en forholdsvis vidstrakt utbredelse hos oss, og hekker i det fleste av de større fjellområdene våre. Noen av fjellområdene med de største bestandene er inkludert i Tabell 11 og Figur 5.

Figur 5. Tetthetsfordeling (Kernel-tetthet vektet med «antall individer») av observasjoner av boltit *Charadrius morinellus* med angitt hekkeaktivitet i Norge i perioden 2000–2020 rapportert i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no; n = 984). Duplikater er fjernet fra datautvalget. Nøkkelområder for arten er vist med grønne polygoner (nasjonal verdi).

Tabell 11. Nøkkelområder for boltit *Charadrius morinellus* i Norge. Forekomster er vurdert utfra tall i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no) dersom ikke annet er angitt.

Område	Fylke	Forekomst	N2	N3
<i>Gednedalen</i>	Troms og Finnmark	Vanlig	X	X
<i>Saltfjellet</i>	Nordland	Vanlig	X	X
<i>Sylan</i>	Trøndelag	Vanlig	X	X
<i>Dovrefjell</i>	Trøndelag/Innlandet	Vanlig	X	X
<i>Reinheimen</i>	Innlandet	Vanlig	X	X
<i>Rondane</i>	Innlandet	Vanlig	X	X
<i>Valdresflya</i>	Innlandet	Vanlig	X	
<i>Hardangervidda</i>	Vestland/Viken	ca. 2500 par ¹	X	X

¹: Lislevand mfl. 2000

Småspove (*Numenius phaeopus*)

Småspove er en vanlig hekkefugl i hei- og myrområder over store deler av landet, men særlig fra Midt-Norge og nordover. I sør er den vanligst i høyereliggende områder, men i nord finnes den også tallrik nær kysten.

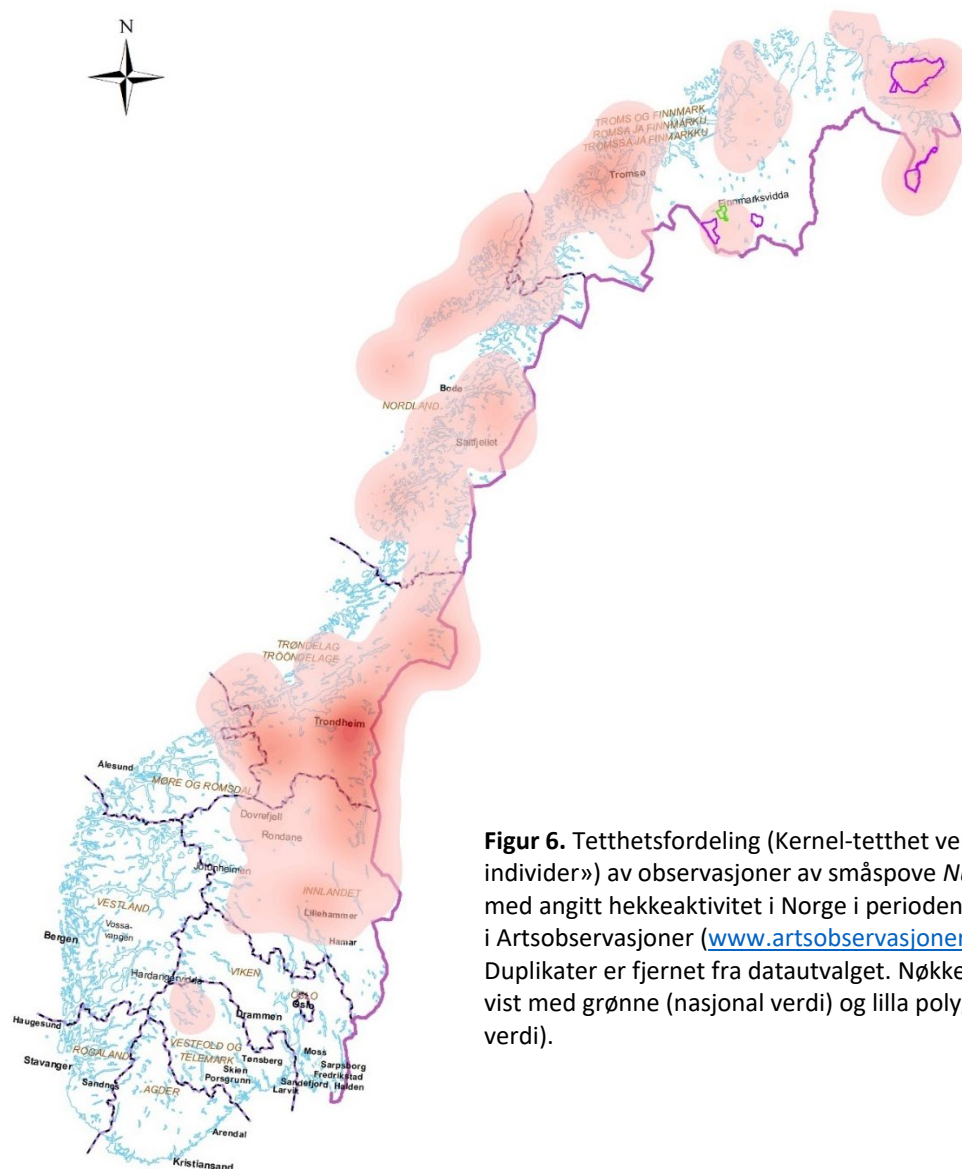
Den globale bestanden av småspove er i stor grad begrenset til Europa, og de viktigste hekkeområdene for arten kan således utpekes som nøkkelområder under B2-kriteriet i land som har mer enn 1 % av den europeiske bestanden. I Norge kan fem nøkkelområder utpekes under dette kriteriet, forutsatt at de er av betydning for minst 40 par/80 individer. Disse områdene vil også kvalifisere som nøkkelområder under N2-kriteriet, som kan benyttes uavhengig av bestandsstørrelse. Alle områder hvor det jevnlig forekommer mer enn 45 par/90 individer av arten kvalifiserer som nøkkelområder under N3-kriteriet (Tabell 12, Figur 6).

Som det fremgår av Figur 6 forekommer arten i stor tetthet i de indre delene av Trøndelag, hvor mange par hekker i de høyereliggende myrområdene. Hvor viktige disse områdene er i forhold til områdene lenger nord er vanskelig å vurdere, da observasjonsmaterialet fra Nord-Norge er tynnere enn lenger sør. I denne omgang har vi likevel ikke utpekt noen nøkkelområder for småspove sør for Troms og Finnmark (Tabell 12).

Tabell 12. Nøkkelområder for småspove *Numenius phaeopus* i Norge. Forekomster er vurdert utfra tall i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no).

Område	Fylke	Forekomst	B2	N2	N3
<i>Varangerhalvøya</i>	Troms og Finnmark	50-100 par	X	X	X
<i>Øvre Pasvik, Sør-Varanger</i>	Troms og Finnmark	50-100 par	X	X	X
<i>Goahteluoppal, Kautokeino</i>	Troms og Finnmark	50 par ¹	X	X	X
<i>Náhpolsáiva, Kautokeino</i>	Troms og Finnmark	50-60 par ¹	X	X	X
<i>Stuorojávri, Kautokeino</i>	Troms og Finnmark	20-30 par ¹		X	

¹: Nakken 1983

Figur 6. Tetthetsfordeling (Kernel-tetthet vektet med «antall individer») av observasjoner av småspove *Numenius phaeopus* med angitt hekkeaktivitet i Norge i perioden 2000–2020 rapportert i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no; n = 4311). Duplikater er fjernet fra datautvalget. Nøkkelområder for arten er vist med grønne (nasjonal verdi) og lilla polygoner (internasjonal verdi).

Storspove (*Numenius arquata*)

Arten hekker over det meste av landet, blant annet med unntak av de høyereliggende fjellområdene. De største og viktigste bestandene finnes etter alt å dømme kystnært fra Trøndelag til Troms, samt på Jæren (Shimmings & Heggøy 2019, Figur 7). Som en globalt rødlistet art i kategorien NT kan det utpekes nøkkelområder for storspove under B1a-kriteriet i områder med en hekkebestand som overstiger 10 par eller 30 individer. Arten er truet på den norske rødlista, og følgelig kan lokaliteter av verdi i hekkeperioden for minst 15 individer utpekes under N1-kriteriet. Videre kan nøkkelområder utpekes i de fem viktigste områdene for arten nasjonalt under B1b-kriteriet, gitt at disse er av jevnlig verdi for minst 20 par/40 individer i hekkeperioden. Uavhengig av bestand vil de fem viktigste områdene oppfylle N2-kriteriet. Områder av verdi for minst 25 par/50 individer i hekkeperioden oppfyller N3-kriteriet.

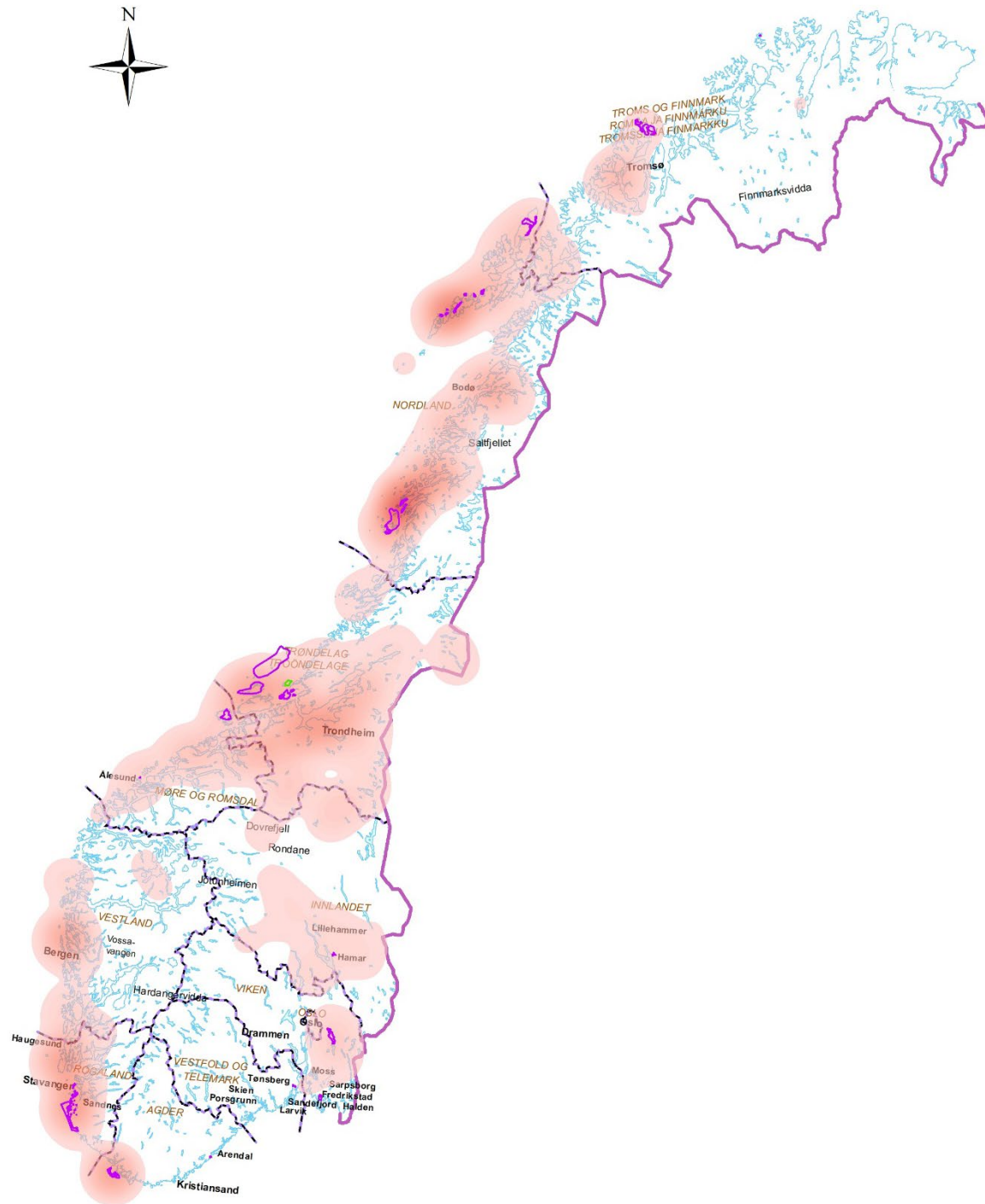
Selv om vi vet en hel del om storspovens forekomst i Norge, er kunnskapen om hekkebestander og -tettheter mangelfull i flere landsdeler. Vi har i Tabell 13 forsøkt å få med flesteparten av de områdene som vi vet faller inn under utvalgsriteriene.

Tabell 13. Nøkkelområder for storspove *Numenius arquata* i Norge. Forekomster er vurdert utfra tall i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no) dersom ikke annet er angitt.

Område	Fylke	Forekomst	B1a	B1b	N1	N2	N3
Ingøy, Måsøy	Troms og Finnmark	10-15 par	X		X		
Vannøya, Karlsøy	Troms og Finnmark	ca. 30 par	X		X		X
Andøya, Andøy	Nordland	25-40 par	X		X		X
Lofoten	Nordland	100-110 par	X	X	X	X	X
Tenna & Herøy, Herøy	Nordland	25-40 par	X	X	X	X	X
Altra, Alstahaug	Nordland	20-25 par	X		X		X
Vega, Vega	Nordland	90-110 par	X	X	X	X	X
Været, Ørland	Trøndelag	5-11 par			X		
Ørlandet, Ørland	Trøndelag	10-15 par/100-200 ind.	X		X		
Froan, Frøya	Trøndelag	20-25 par/50-100 ind. ¹	X		X		X
Frøya, Frøya	Trøndelag	90-100 par	X	X	X	X	X
Smøla, Smøla	Møre og Romsdal	20-30 par	X		X		X
Røyra, Giske	Møre og Romsdal	10 par	X		X		
Jæren	Rogaland	200-500 ind.	X	X	X	X	X
Åkersvika, Hamar	Innlandet	50-250 ind.	X		X		
Ilene og Presterødkilen	Vestfold og Telemark	30-350 ind.	X		X		
Nordre Øyeren	Viken	100-500 ind.	X		X		
Øra, Fredrikstad	Viken	30-290 ind.	X		X		
Lista, Farsund	Agder	100-400 ind.	X		X		
Vessøyjordene, Grimstad	Agder	30-180 ind.	X		X		

¹: Rørv 2006**Svarthalespove (*Limosa limosa*)**

To underarter av svarthalespove forekommer fåtallig men regelmessig i Norge. Underarten *L. l. islandica* har sin klart største bestand på Island, og påtreffes i små antall langs norskekysten under vår- og høsttrekket. I underkant av 10 par hekker i Nord-Norge. Underarten *L. l. limosa* hekker i en rekke europeiske land, med den største bestanden i Nederland. Rundt 10 par hekker på Jæren i Rogaland, og små antall sees ellers regelmessig i Sør-Norge under trekket. Svarthalespove er kategorisert som NT på den globale rødlista, og forekomster på mer enn 10 par kvalifiserer dermed som nøkkelområder under B1a-kriteriet. Arten er også truet på den norske rødlista, og lokaliteter av verdi i hekkeperioden for minst 15 individer kan utpekes under N1-kriteriet. De fem viktigste områdene i Norge er ellers utpekt i Tabell 14 på bakgrunn av N2-kriteriet. N3-kriteriet benyttes ikke for arten pga. den svært begrensede bestandsstørrelsen.

Figur 7. Tetthetsfordeling (Kernel-tetthet vektet med «antall individer») av observasjoner av storspove *Numenius arquata* med angitt hekkeaktivitet i Norge i perioden 2010–2020 rapportert i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no; n = 9989). Duplikater er fjernet fra datautvalget. Nøkkelområder for arten er vist med grønne (nasjonal verdi) og lilla polygoner (internasjonal verdi).

Den norske svarthalespovebestanden er begrenset til rundt 20 par, fordelt på to underarten. Halvparten av bestanden tilhører underarten *L. l. limosa*, og hekker i et lite område i Klepp kommune i Rogaland. Foto: Oddvar Heggøy

Tabell 14. Nøkkelområder for svarthalespove *Limosa limosa* i Norge. Forekomster er vurdert utfra data fra BirdLife Norges svarthalespoveprosjekt fra perioden 2016–2020.

Område	Fylke	Forekomst	B1a	N1	N2
Vannøya, Karlsøy	Troms og Finnmark	2-6 par		X	X
Grunnfjorden, Øksnes	Nordland	1-2 par			X
Leknes våtmarkssystem, Vestvågøy	Nordland	5-20 ind.		X	X
Røstlandet, Røst	Nordland	1-3 par/10-20 ind.		X	X
Jæren	Rogaland	10-15 par	X	X	X

Lappspove (*Limosa lapponica*)

Den norske hekkeutbredelsen til lappspove er i hovedsak begrenset til Troms og Finnmark, med flest par lengst øst. Noen få par hekker også i de østlige grenseområdene mellom Trøndelag og Innlandet.

Som en globalt truet art i kategorien NT kan det utpekes nøkkelområder for lappspove under B1a-kriteriet der det jevnlig forekommer mer enn 10 par eller 30 individer tilknyttet en lokal hekkebestand. Videre finnes nær halvparten av den europeiske hekkebestanden av lappspove i Norge, og inntil 47 områder av verdi for minst 18 par/36 individer i hekkeperioden kan utpekes som nøkkelområder under B1b-kriteriet. Et tilsvarende antall områder kan utpekes under N2-kriteriet, uten at dette stiller krav til minimum bestandsstørrelse. Lokalteter av funksjon for ansamlinger på mer enn 1200 individer kvalifiserer som nøkkelområder under B3a-kriteriet, mens områder av verdi i hekkeperioden for minst 20 par/40 individer kan utpekes under N3-kriteriet.

Kunnskapen om forekomst og lokale bestandsstørrelser til lappspove er begrenset. Få observasjoner fra hekkeområdene er lagt inn i Artsobservasjoner, som følge av at hekkeområdene i liten grad besøkes av fuglekikkere. Flere av områdene i Tabell 15 er derfor identifisert og utpekt på bakgrunn av informasjon i fagrapporter fra diverse feltundersøkelser i Finnmark.

Tabell 15. Nøkkeldområder for lappspove *Limosa lapponica* i Norge. Forekomster er vurdert utfra tall i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no) dersom ikke annet er angitt.

Område	Fylke	Forekomst	A2	B1a	B1b	B3a	N2	N3	N4
Store Sametti-Skjelvatnet	Troms og Finnmark	Hekking					X		
Varangerfjord	Troms og Finnmark	10 par/200-1500 ind.		X	X	X	X	X	X
Varangerhalvøya	Troms og Finnmark	50-100 par	X	X	X		X	X	
Neiden & Munkefjord	Troms og Finnmark	200 ind.		X	X		X	X	
Gallok, Sør-Varanger	Troms og Finnmark	5-15 par ²		X			X		
Jeakkáš, Tana	Troms og Finnmark	5-10 par ²					X		
Indre Porsangerfjord	Troms og Finnmark	1000-3000 ind.		X	X	X	X	X	X
Altaelvmunningen, Alta	Troms og Finnmark	50-250 ind.		X	X		X	X	
Gállotvuopmi/Cuoppojeaggi	Troms og Finnmark	25 par ¹		X	X		X	X	
Stuoráhpi/Geatkášjeaggi	Troms og Finnmark	Hekking ⁴					X		
Stuorajávri, Kautokeino	Troms og Finnmark	5-15 par ^{1,3,4}		X			X		
Náhpolsáiva, Kautokeino	Troms og Finnmark	70 par ¹		X	X		X	X	
Øvre Anarjohka	Troms og Finnmark	Hekker	X	X	X		X	X	
Siebe/Áidejávri, Kautokeino	Troms og Finnmark	5-15 par ^{2,5}		X			X		
Goahteluoppal, Kautokeino	Troms og Finnmark	10-20 par ¹		X			X		
Reisa nasjonalpark, Reisa	Troms og Finnmark	Hekking	X						
Spåkenes-Oteren, Storfjord	Troms og Finnmark	150 ind.		X			X	X	
Ørlandet, Ørland	Trøndelag	20-140 ind.		X			X		
Herdla, Askøy	Vestland	20-125 ind.		X			X		
Jæren	Rogaland	200-700 ind.		X			X		
Lista, Farsund	Agder	100-600 ind.		X			X		
Kurefjorden, Moss/Råde	Viken	10-100 ind.		X			X		

¹: Nakken 1983, ²: Nakken 1985, ³: Bjerke mfl. 2005, ⁴: Strann & Nilsen 1996, ⁵: Strann mfl. 2013

Steinvender (*Arenaria interpres*)

Hovedutbredelsen til steinvender i Norge er i landets nordlige halvdel. Noen av øyværene i Nordland synes å ha en spesielt tett bestand, men også i tilsvarende områder i Midt-Norge er arten ganske vanlig. En del par hekker også på Svalbard (Figur 9). Arten hekker primært kystnært hos oss, men i nordområdene finner man den også lenger inn i landet og i fjellet (Figur 8).

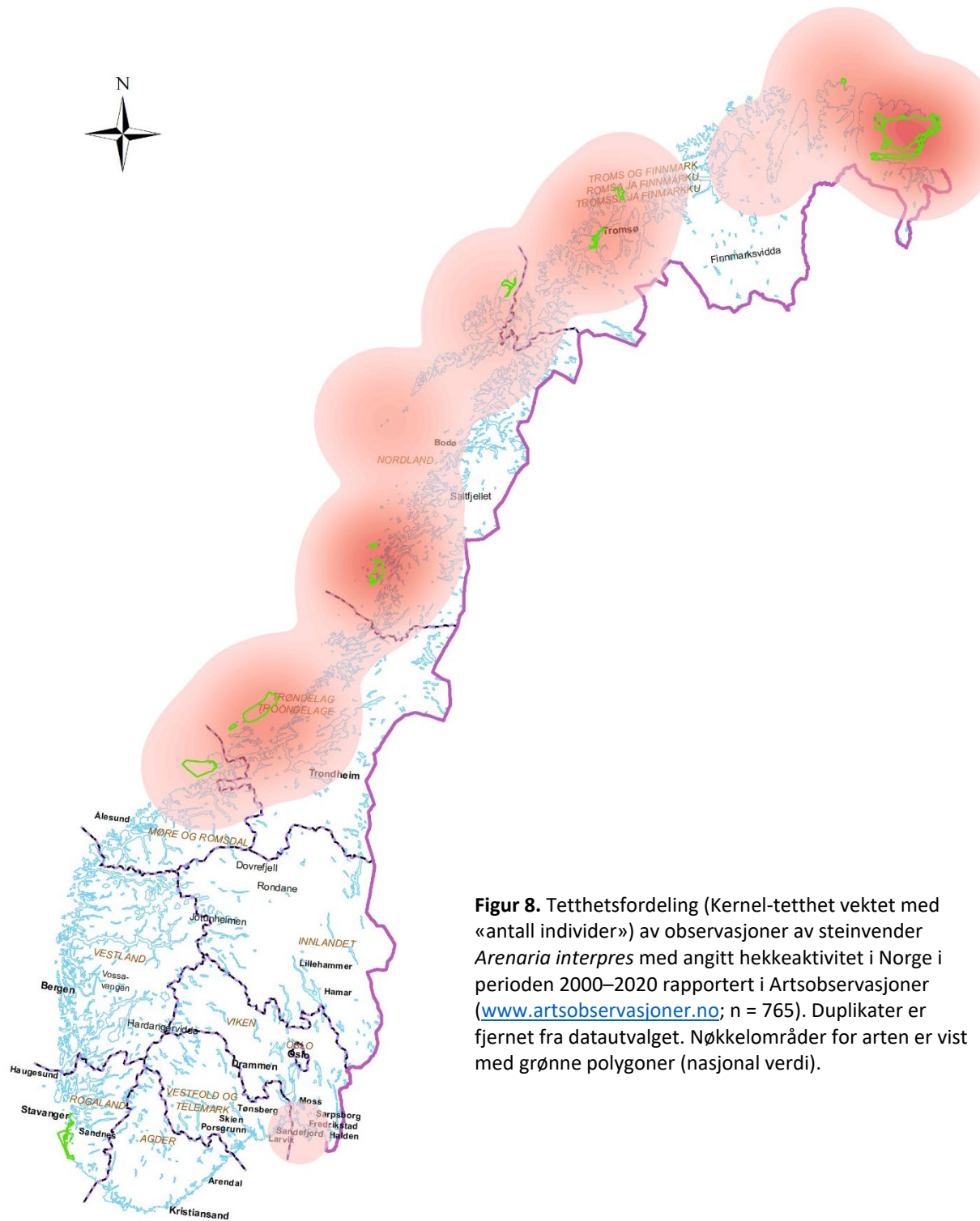
Norge antas å ha en stor andel av den europeiske bestanden av denne arten, og inntil 28 områder kan utpekes under N2-kriteriet. I tillegg vil rasteområder hvor det jevnlig forekommer minst 280 individer kunne utpekes som nøkkeldområder under N3-kriteriet. Det er trolig kun på Jæren at slike antall forekommer med en viss regelmessighet (Tabell 16).

Tabell 16. Nøkkelområder for steinvender *Arenaria interpres* i Norge. Forekomster er vurdert utfra tall i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no).

Område	Fylke	Forekomst	A2	N2	N3
Liefdefjorden	Svalbard	20-30 par		X	
Prins Karls Forland	Svalbard	15-30 par		X	
Sassendalen	Svalbard	10-15 par		X	
Nordenskiöldkysten	Svalbard	10-15 par		X	
Bjørnøya	Svalbard	20-30 par	X	X	
Varangerfjord	Troms og Finnmark	30-40 par		X	
Varangerhalvøya	Troms og Finnmark	Vanlig	X	X	
Gednjedalen, Berlevåg	Troms og Finnmark	10-20 par		X	
Slettnes, Gamvik	Troms og Finnmark	5-15 par	X	X	
Vannøya, Karlsøy	Troms og Finnmark	10-15 par		X	
Balsnes-Grøtsundet, Balsfjord/Tromsø	Troms og Finnmark	10-12 par		X	
Andøya, Andøy	Nordland	10-20 par		X	
Indreholmen/Lyngværet, Herøy	Nordland	10-20 par		X	
Vegaøyane, Vega	Nordland	50-100 par		X	
Froan, Frøya	Trøndelag	20-30 par/100-200 ind. ¹		X	
Kya og Vågsvær, Frøya	Trøndelag	50-150 ind.		X	
Smøla sør, Smøla/Kristiansund	Møre og Romsdal	10-20 par		X	
Jæren	Rogaland	100-500 ind.		X	X

¹: Rørv 2006

Norge har en stor andel av den europeiske bestanden av steinvender, og mange av de viktigste hekkeområdene hos oss er utpekt som nøkkelområder i denne rapporten. Foto: Oddvar Heggøy

Figur 8. Tetthetsfordeling (Kernel-tetthet vektet med «antall individer») av observasjoner av steinvender *Arenaria interpres* med angitt hekkeaktivitet i Norge i perioden 2000–2020 rapportert i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no; n = 765). Duplikater er fjernet fra datautvalget. Nøkkelområder for arten er vist med grønne polygoner (nasjonal verdi).

Figur 9. Tetthetsfordeling (Kernel-tetthet vektet med «antall individer») av observasjoner av steinvender *Arenaria interpres* med angitt hekkeaktivitet på Svalbard og Bjørnøya i perioden 2000–2020 rapportert i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no; n = 160). Mørkere rød farge angir større tetthet. Duplikater er fjernet fra datautvalget. Nøkkelområder for arten er vist med lilla polygoner (nasjonal verdi).

Polarsnipe (Calidris canutus)

Det eneste stedet polarsnipa hekker i Norge er på Svalbard, hvor arten er en fåtallig hekkefugl. Imidlertid trekker store antall langs fastlandet både vår og høst, og enkelte lokaliteter i Nord-Norge fungerer hver vår som viktige rasteplasser for arten.

Polarsnipe er globalt rødlistet i kategorien NT, og lokaliteter av betydning for minst 10 par eller 30 individer (primært i hekkeperioden) kan utpekes som nøkkelområder under B1a-kriteriet. Hekkeforekomstene på Svalbard er imidlertid så langt vi vet mindre enn dette. Videre kan lokaliteter hvor det jevnlig forekommer ansamlinger på minst 4500 individer utpekes under B3a-kriteriet, mens steder hvor det jevnlig forekommer mer enn 20 000 vannfugler (uavhengig av art) oppfyller B3b-kriteriet. Arten er rødlistet i kategorien EN på Svalbard, og kjente eller antatte hekkeområder er utpekt under N1-kriteriet (Tabell 17). De fem antatt viktigste områdene for arten på Svalbard og på fastlandet kan ellers utpekes som nøkkelområder under N2-kriteriet.

Tabell 17. Nøkkelområder for polarsnipe *Calidris canutus* i Norge. Forekomster er vurdert utfra tall i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no).

Område	Fylke	Forekomst	A2	B3a	B3b	N1	N2	N4
Danskøya/Amsterdamøya	Svalbard	0-5 par				X	X	
Nordenskiöldkysten	Svalbard	1-2 par				X	X	
Sassendalen	Svalbard	0-2 par	X			X	X	
Varangerfjord	Troms og Finnmark	1000-7000 ind.		X			X	X
Lille Porsangen	Troms og Finnmark	20000-40000 ind.		X	X		X	X
Indre Porsangerfjord	Troms og Finnmark	25000 ind.		X	X		X	X
Sør-Lenangen	Troms og Finnmark	< 2650 ind. ¹						X
Skibotnfjæra/Oteren/Storfjord	Troms og Finnmark	1000-5000 ind.		X			X	X
Balsfjorden-Grøtsundet	Troms og Finnmark	2000-6000 ind.		X			X	X

¹: Strann & Frivoll 2012

Brushane (*Calidris pugnax*)

Brushane er en vanlig hekkefugl lengst nord i landet, men lenger sør har den etter langvarig og stor bestandsnedgang blitt en sjelden hekkefugl. Som følge av dette er arten rødlistet i kategorien EN i Norge. Områder av jevnlig verdi for minst 15 individer tilhørende den nasjonale hekkebestanden kan derfor utpekes som nøkkelområder for arten under N1-kriteriet. Et par av de viktigste rasteplassene i Norge om våren er tatt med under dette kriteriet i Tabell 18, i tillegg til de aller viktigste rasteplassene om høsten, som potensielt kan være viktige for norske hekkefugler. De fem antatt viktigste områdene for arten i Norge oppfyller i tillegg N2-kriteriet, mens alle områder med jevnlig forekomster på mer enn 25 individer i hekkeperioden oppfyller N3-kriteriet.

Figur 10. Polarsnipeflokkene som raster i Nord-Norge om våren er av de største ansamlingene av vadere vi finner i Norge. Foto: Oddvar Heggøy

Tabell 18. Nøkkelområder for brushane *Calidris pugnax* i Norge. Forekomster er vurdert utfra tall i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no) dersom ikke annet er angitt.

Område	Fylke	Forekomst	N1	N2	N3
<i>Gednjedalen</i>	Troms og Finnmark	50-100 MM	X		X
<i>Slettnes</i>	Troms og Finnmark	10-20 reir ⁴	X		X
<i>Stuoráhpi/Geatkášjeaggi</i>	Troms og Finnmark	Vanlig ³	X		X
<i>Náhpolsáiva</i>	Troms og Finnmark	Vanlig ³	X		X
<i>Guvvačohkka</i>	Troms og Finnmark	5-10 «par»	X		
<i>Gállotvuopmi/Cuoppojeaggi</i>	Troms og Finnmark	Vanlig ³	X		X
<i>Niitojávrrit</i>	Troms og Finnmark	20-200 ind.	X		X
<i>Siebe/Áidejávri</i>	Troms og Finnmark	Vanlig ^{2,3}	X		X
<i>Ginaljeaggi/Guohcajeaggi</i>	Troms og Finnmark	Vanlig ³	X		X
<i>Gohteluoppal</i>	Troms og Finnmark	Vanlig ³	X		X
<i>Stuorajávri</i>	Troms og Finnmark	> 50 «par» ^{1,3}	X		X
<i>Øvre Anarjohka</i>	Troms og Finnmark	Hekker	X		X
<i>Lille Porsangen</i>	Troms og Finnmark	100-500 ind.	X		X
<i>Bonkaleakši/Skáidde</i>	Troms og Finnmark	80-100 MM, 30-40 FF	X	X	X
<i>Indre Porsangerfjord</i>	Troms og Finnmark	50-100 MM/50-650 ind.	X	X	X
<i>Luostejohka</i>	Troms og Finnmark	Vanlig ³	X		X
<i>Ferdesmyra</i>	Troms og Finnmark	10-20 MM	X		
<i>Iešjavri</i>	Troms og Finnmark	> 700 ind. ³	X	X	X
<i>Jeakkáš</i>	Troms og Finnmark	Vanlig ³	X		X
<i>Midtfjellet</i>	Troms og Finnmark	> 30 MM	X		X
<i>Suovkajeaggi</i>	Troms og Finnmark	Vanlig ³	X		X
<i>Varangerfjord</i>	Troms og Finnmark	Vanlig/100-1000 ind.	X	X	X
<i>Varangerhalvøya</i>	Troms og Finnmark	350-500 MM	X	X	X
<i>Øvre Pasvik</i>	Troms og Finnmark	> 30 MM/200 ind.	X		X
<i>Vannøya</i>	Troms og Finnmark	15-20 FF	X		X
<i>Tisnes/Galtneskjosen</i>	Troms og Finnmark	10-20 MM	X		
<i>Øvre Dividal nasjonalpark</i>	Troms og Finnmark	> 20 MM	X		X
<i>Andøya</i>	Nordland	> 30 MM	X		X
<i>Grunnfjorden</i>	Nordland	10-15 FF	X		
<i>Leknes våtmarkssystem</i>	Nordland	50-600 ind.	X		
<i>Ørlandet</i>	Trøndelag	150-1250 ind.	X		
<i>Stuggusjøen</i>	Trøndelag	20-40 ind.	X		X
<i>Forollhogna nasjonalpark</i>	Trøndelag	> 10 FF	X		
<i>Smøla</i>	Møre og Romsdal	10-15 FF/maks 1500 ind.	X		X
<i>Herdla</i>	Vestland	100-820 ind.	X		
<i>Jæren</i>	Rogaland	200-2000 ind.	X		
<i>Åkersvika</i>	Innlandet	30-50 ind. (vår)	X		
<i>Nordre Øyeren</i>	Viken	30-100 ind. (vår)	X		

¹: Bjerke mfl. 2005, ²: Nakken 1985, ³: Strann & Nilsen 1996

Fjellmyrløper (*Calidris falcinellus*)

Fjellmyrløper er en forholdvis sparsom hekkefugl i Norge, men i Troms og Finnmark er den stedvis ganske vanlig. Arten har lenger sør et østlig tyngdepunkt i sin utbredelse (Figur 11). Som en art hvor hekkeutbredelsen er begrenset til arktiske områder kan nøkkelområder opprettes for fjellmyrløper under A2-kriteriet. Inntil seks nøkkelområder kan opprettes for artens viktigste hekkeområder i Norge under B1b-kriteriet, gitt at bestanden innenfor disse består av minst 35 individer. Uavhengig av antall vil alle de seks viktigste områdene i Norge falle inn under N2-kriteriet (Tabell 19). Områder hvor bestanden overstiger 35 individer kvalifiserer for øvrig som nøkkelområder under N3-kriteriet.

Tabell 19. Nøkkelområder for fjellmyrløper *Calidris falcinellus* i Norge. Forekomster er vurdert utfra tall i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no) dersom ikke annet er angitt.

Område	Fylke	Forekomst	A2	B1b	N2	N3
Øvre Pasvik	Troms og Finnmark	10-20 par	X	X	X	X
Øvre Anarjohka	Troms og Finnmark	Hekker	X	X	X	X
Stuorajávri	Troms og Finnmark	15-20 par ¹		X	X	X
Siebe/Áidejávri	Troms og Finnmark	10-20 par ²		X	X	X
Goahteluoppal	Troms og Finnmark	4-10 par ^{2,3}			X	
Reisa	Troms og Finnmark	Hekker	X			
Langsua o/omegn	Innlandet	8-15 par			X	

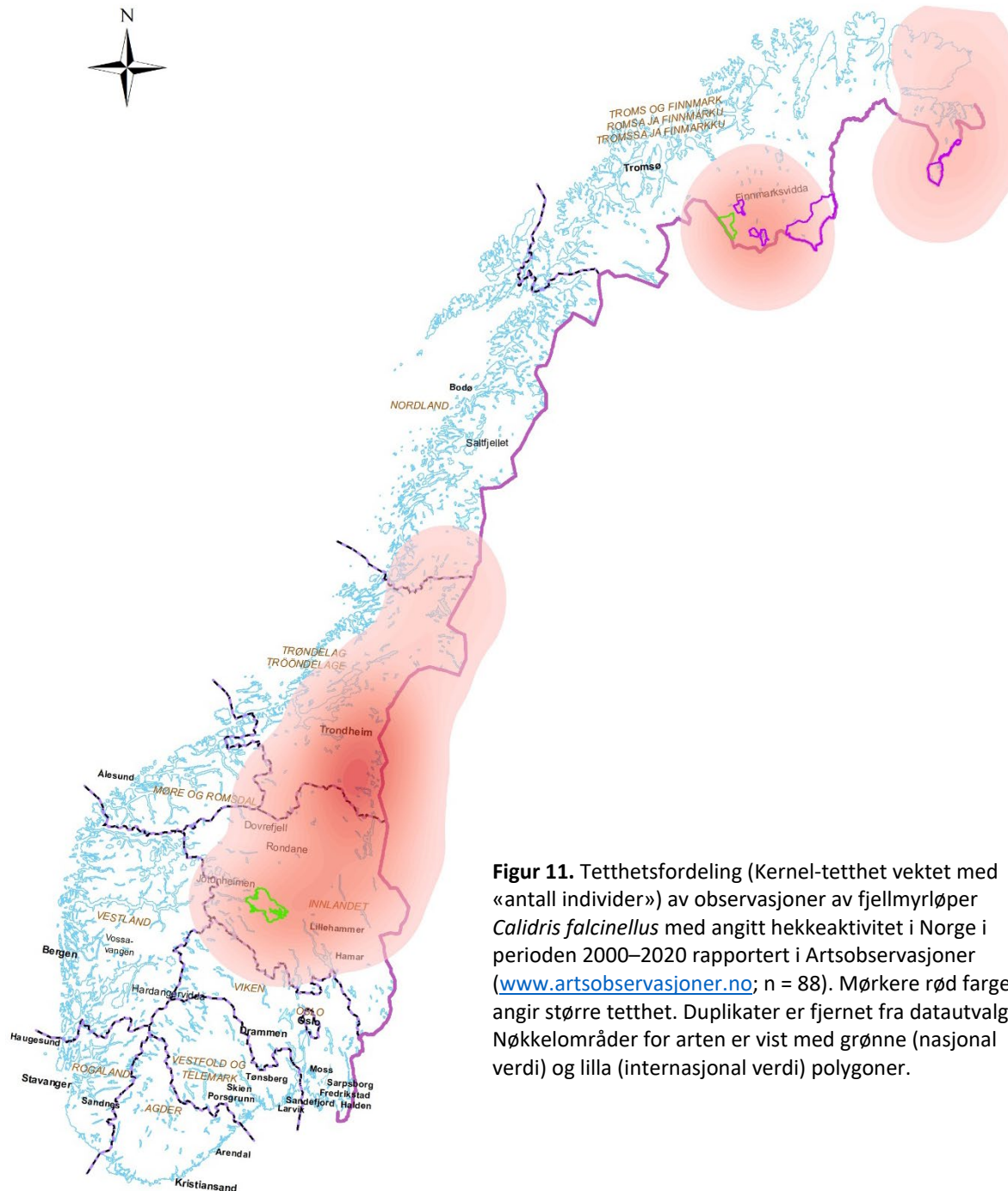
¹: Bjerke mfl. 2005, ²: Strann mfl. 2013, ³: Nakken 1983, ⁴: Strann 2008, ⁴: Strann & Frivoll 2012

Tundrasnipe (*Calidris ferruginea*)

I likhet med tundralo hekker ikke tundrasnipe i Norge (inkl. Svalbard), men arten er like fullt ganske vanlig i trekkperiodene, og da særlig på kystlokaliteter under høsttrekket. Lokaliteter hvor det jevnlig forekommer > 30 individer av arten kvalifiserer som nøkkelområder under B1a-kriteriet, da arten er globalt rødlistet i kategorien NT. Fem av de antatt viktigste av disse inngår i lokalitetene vi har utpekt under N2-kriteriet (Tabell 20).

Tabell 20. Nøkkelområder for tundrasnipe *Calidris ferruginea* i Norge. Forekomster er vurdert utfra tall i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no).

Område	Fylke	Forekomst	B1a	N2
Indre Porsangerfjord	Troms og Finnmark	10-100 ind.	X	X
Andøya	Nordland	10-40 ind.	X	
Ørlandet	Trøndelag	10-60 ind.	X	X
Herdla	Vestland	10-40 ind.	X	X
Taravika/Ferkingstad	Rogaland	10-35 ind.	X	
Jærstrendene	Rogaland	50-200 ind.	X	X
Lista	Agder	10-50 ind.	X	X
Nordre Øyeren	Akershus	10-35 ind.	X	

Figur 11. Tetthetsfordeling (Kernel-tetthet vektet med «antall individer») av observasjoner av fjellmyrløper *Calidris falcinellus* med angitt hekkeaktivitet i Norge i perioden 2000–2020 rapportert i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no; n = 88). Mørkere rød farge angir større tetthet. Duplikater er fjernet fra datautvalget. Nøkkelområder for arten er vist med grønne (nasjonal verdi) og lilla (internasjonal verdi) polygoner.

Temmincksnipe (Calidris temminckii)

Denne lille arktiske vaderen er en forholdsvis vanlig hekkefugl i Norge. Arten opptrer sjelden i store antall hos oss under trekket, med unntak av på noen få lokaliteter i Nord-Norge. Flere viktige hekkeområder er kjent, men kunnskapen om disse er nok likevel temmelig mangelfull. Siden artens hekkeforekomst i stor grad er begrenset til det arktiske biomet, kan nøkkelområder utpekes der temmincksnipa finnes i forening med andre biom-begrensede arter (A2-kriteriet). Flere slike områder er allerede utpekt som IBA i Norge. Utover dette har vi her utpekt de fem antatt viktigste områdene for temmincksnipe i Norge (N2-kriteriet), hvor det på de fleste av disse jevnlig forekommer mer enn 60 individer (N3-kriteriet; Tabell 21).

Tabell 21. Nøkkelområder for temmincksnipe *Calidris temminckii* i Norge. Forekomster er vurdert utfra tall i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no) dersom ikke annet er angitt.

Område	Fylke	Forekomst	A2	B3a	N2	N3
<i>Iešjavri</i>	Troms og Finnmark	550 ind. ¹		X	X	X
<i>Indre Porsangerfjord</i>	Troms og Finnmark	150-200 reir ²			X	X
<i>Slettnes</i>	Troms og Finnmark	1-2 par ³	X			
<i>Tanamunningen</i>	Troms og Finnmark	10-20 reir ² /50-100 ind.				X
<i>Varangerfjord</i>	Troms og Finnmark	60-100 reir			X	X
<i>Varangerhalvøya</i>	Troms og Finnmark	Spredt	X			X
<i>Øvre Anárjohka</i>	Troms og Finnmark	Spredt	X			
<i>Reisa</i>	Troms og Finnmark	Spredt	X			
<i>Dovrefjell</i>	Trøndelag/Innlandet	75-100 reir	X		X	X
<i>Hardangervidda</i>	Vestland/Viken	30-130 reir ²	X		X	X

Sandløper (*Calidris alba*)

Det er kun på Svalbard vi finner hekkende sandløper i Norge, og bestanden her er høyst marginal. Arten er ellers forholdsvis tallrik langs kysten av fastlandet i trekkperiodene, og da særlig under høsttrekket. Antallene er ikke høye nok til at det kan utpekes IBA for arten i Norge, bortsett fra under A2-kriteriet når det gjelder hekkeområdene på Svalbard. Påviste og mulige hekkeormåder på Svalbard er utpekt under N1-kriteriet, da arten er rødlistet i kategorien VU der. Vi understreker samtidig at kunnskapen om artens hekkeforekomst på øygruppen er mangelfull. De fem antatt viktigste områdene på hhv. Svalbard og langs norskekysten er i tillegg utpekt under N2-kriteriet (Tabell 22).

Tabell 22. Nøkkelområder for sandløper *Calidris alba* i Norge. Forekomster er vurdert utfra tall i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no) dersom ikke annet er angitt.

Område	Fylke	Forekomst	A2	N1	N2
<i>Lågøya</i>	Svalbard	0-2 par		X	X
<i>Danskøya/Amsterdamøya</i>	Svalbard	0-5 par		X	X
<i>Sassen-Bünsow Land</i>	Svalbard	5-10 par ¹	X	X	X
<i>Nordenskiöldkysten</i>	Svalbard	5-10 par	X	X	X
<i>Sørkappøya</i>	Svalbard	30-80 ind.		X	X
<i>Varangerfjord</i>	Troms og Finnmark	20-80 ind.			X
<i>Indre Porsangerfjord</i>	Troms og Finnmark	10-60 ind.			X
<i>Haugnesstranda</i>	Nordland	20-40 ind.			X
<i>Jærestrendene</i>	Rogaland	200-1000 ind.			X
<i>Listastrendene</i>	Agder	100-250 ind.			X

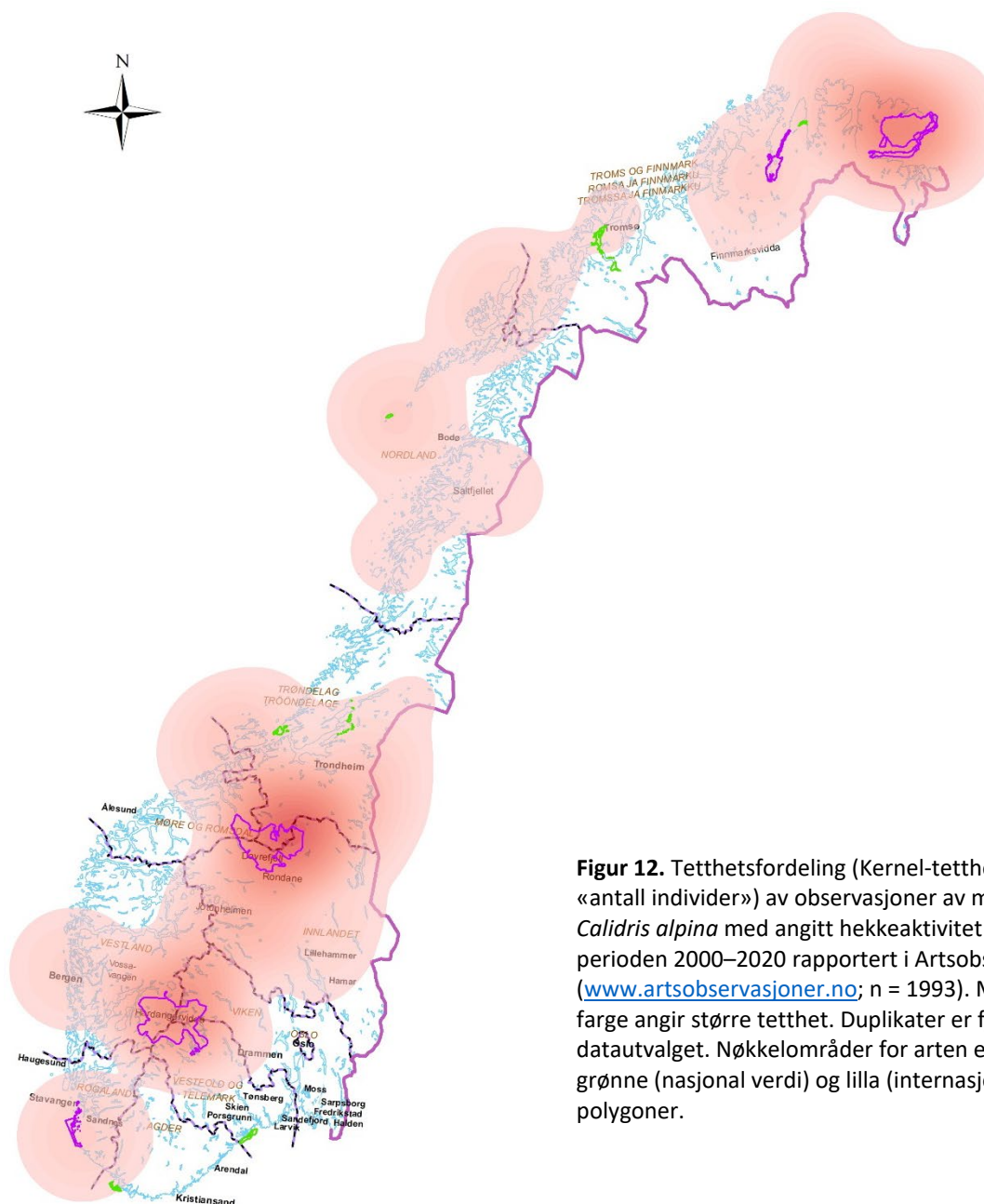
Myrsnipe (*Calidris alpina*)

Myrsnipe er blant de mest tallrike hekkende småvaderne i Norge. I Sør-Norge hekker arten hovedsakelig i de sentrale fjellområdene, men lengst i nord hekker den også vanlig mer kystnært (Figur 12). Artens hekkeutbredelse er begrenset til det arktiske biomet, og flere IBA er opprettet for arten under A2-kriteriet. Inntil seks av de viktigste områdene for myrsnipa i hekkeperioden i Norge kan utpekes under B1b-kriteriet, gitt at disse er av betydning for minst 250 par/500 individer. Uavhengig av bestandsstørrelse kan de seks viktigste områdene for arten utpekes under N2-kriteriet. Alle områder hvor det jevnlig forekommer ansamlinger av myrsniper som overstiger 670 individer i hekkeperioden kan for øvrig utpekes som nøkkelområder under N3-kriteriet (Tabell 23).

Tabell 23. Nøkkelområder for myrsnipe *Calidris alpina* i Norge. Forekomster er vurdert utfra tall i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no).

Område	Fylke	Forekomst	A2	B1b	N2	N3	N4
<i>Adventdalen</i>	Svalbard	100-150 par	X		X		
<i>Nordenskiöldkysten</i>	Svalbard	10-20 par			X		
<i>Bjørnøya</i>	Svalbard	10-30 par ¹	X		X		
<i>Indre Porsangerfjord</i>	Troms og Finnmark	500-2000 ind.		X	X	X	X
<i>Lille Porsangen</i>	Troms og Finnmark	100-1000 ind.				X	X
<i>Slettnes</i>	Troms og Finnmark	20-60 par ²	X				
<i>Varangerfjord</i>	Troms og Finnmark	500-2000 ind.		X	X	X	X
<i>Varangerhalvøya</i>	Troms og Finnmark	500-1000 par	X	X	X	X	
<i>Øvre Pasvik</i>	Troms og Finnmark	Sjelden	X				
<i>Balsfjorden</i>	Troms og Finnmark	100-1000 ind.				X	X
<i>Reisa</i>	Troms og Finnmark	Vanlig	X				
<i>Røstlandet</i>	Nordland	100-1500 ind.				X	X
<i>Indre Trondheimsfjord</i>	Trøndelag	500-1500 ind.				X	X
<i>Ørlandet</i>	Trøndelag	500-1500 ind.				X	X
<i>Dovrefjell</i>	Trøndelag/Innlandet	Vanlig	X	X	X		
<i>Hardangervidda</i>	Vestland	Tallrik	X	X	X	X	
<i>Jærstrendene</i>	Rogaland	1000-5000 ind.		X	X	X	X
<i>Listastrendene</i>	Agder	500-1500 ind.				X	X
<i>Jomfruland og Stråholmen</i>	Vestfold og Telemark	100-1000 ind.				X	X

¹: Heggøy mfl. 2015, ²: Strann & Frivoll 2012

Figur 12. Tetthetsfordeling (Kernel-tetthet vektet med «antall individer») av observasjoner av myrsnipen *Calidris alpina* med angitt hekkeaktivitet i Norge i perioden 2000–2020 rapportert i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no; n = 1993). Mørkere rød farge angir større tetthet. Duplikater er fjernet fra datautvalget. Nøkkelområder for arten er vist med grønne (nasjonal verdi) og lilla (internasjonal verdi) polygoner.

Fjæreplytt (*Calidris maritima*)

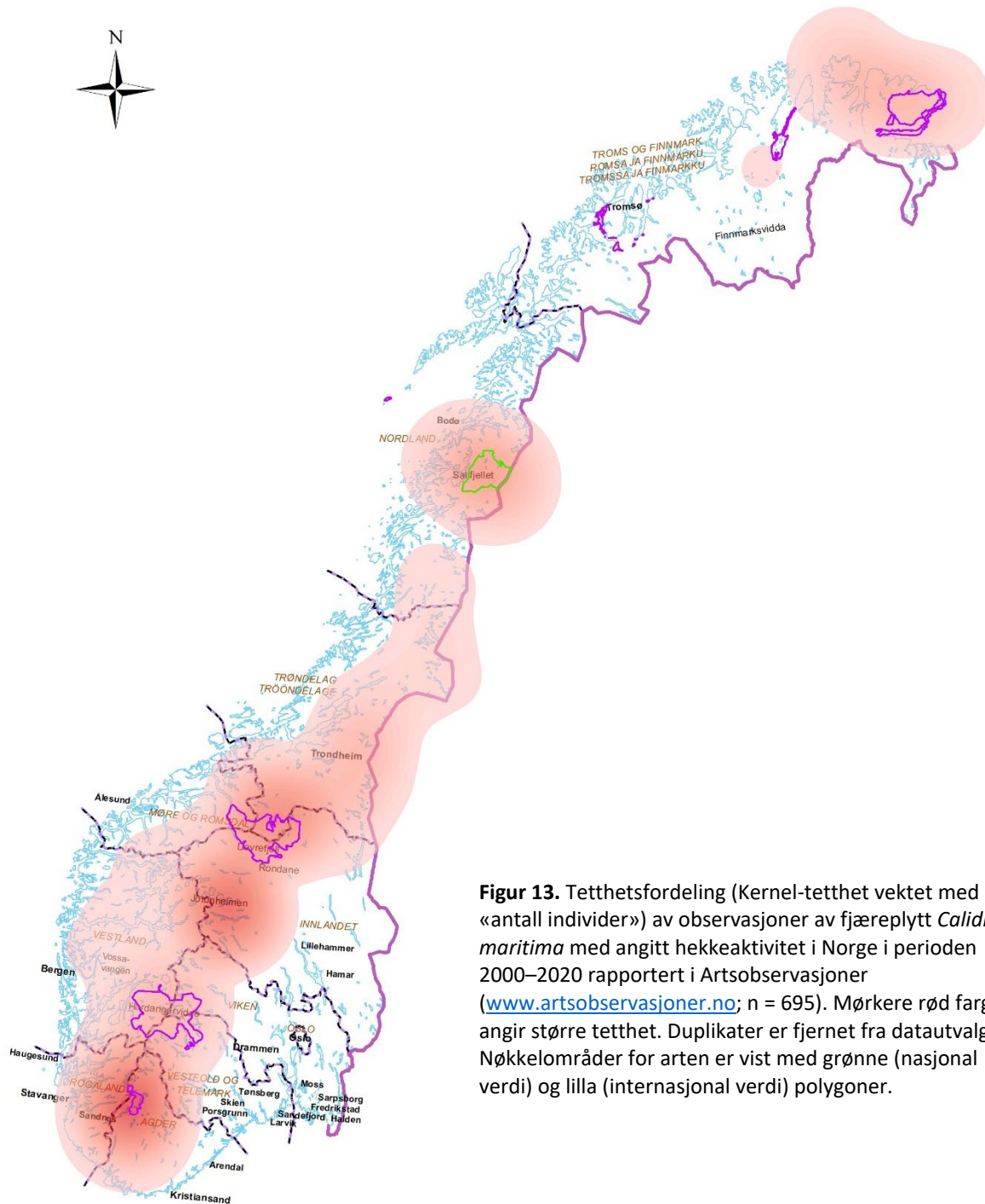
Den europeiske bestanden av fjæreplytt utgjør en stor andel av den globale bestanden, og fem av de viktigste hekkeområdene i Norge kan således utpekes som nøkkelområder under B2-kriteriet, gitt at bestanden her overstiger 10 par. Tilsvarende kan 10 av de viktigste hekkeområdene på Svalbard utpekes under samme kriterium, gitt at bestanden innenfor disse overstiger 60 par. Uavhengig av bestand vil også hhv. de 5 og 10 viktigste områdene på fastlandet og på Svalbard falle inn under N2-kriteriet. Særlig i Nord-Norge overvintrer årlig store flokker med fjæreplytt, og flere steder overstiger disse 710 individer, som må til for at områdene skal kvalifisere som nøkkelområder under B3a-kriteriet (Tabell 24). Områder av verdi i hekkeperioden for 40 ind. (fastlandet)/75 ind. (Svalbard) oppfyller N3-kriteriet. Siden ansamlingene som opptrer langs norskekysten vinter og vår består av hekkefugler fra flere ulike hekkebestander, kan ikke dette kriteriet anvendes for storparten av disse.

Myrsnipe er en vanlig hekkefugl i Norge. Arten forekommer også tallrik på flere lokaliteter under trekket, og særlig om høsten. Både rasteområder og hekkeområder er utpekt som nøkkelområder for arten i denne rapporten. Foto: Oddvar Heggøy

Tabell 24. Nøkkelområder for fjæreplytt *Calidris maritima* i Norge. Forekomster er vurdert utfra tall i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no).

Område	Fylke	Forekomst	A2	B2	B3a	N2	N3	N4
Lågøya	Svalbard	> 20 par				X		
Liefdefjorden	Svalbard	20-30 par				X		
Indre Kongsfjorden	Svalbard	10-20 par	X			X		
Sassenfjorden	Svalbard	> 20 par				X		
Adventdalen	Svalbard	40-60 par/600-1400 ind.	X	X	X	X	X	
Nordenskiöldkysten	Svalbard	20-50 par		X		X	X	
Kjellstrømdalen-Svea	Svalbard	> 20 par				X		
Sørkappøya	Svalbard	500-1000 ind.			X	X		
Bjørnøya	Svalbard	ca. 100 par	X	X		X	X	
Varangerfjord	Troms og Finnmark	500-2500 ind.			X	X		X
Varangerhalvøya	Troms og Finnmark	Fåtallig	X	X			X	
Indre Porsangerfjord	Troms og Finnmark	500-3000 ind.			X	X		X
Spåkenes/Storfjord	Troms og Finnmark	500-2500 ind.			X	X		X
Balsfjorden-Grøtsundet	Troms og Finnmark	1000-4000 ind.			X	X		X
Røstlandet	Nordland	100-850 ind.			X			
Saltfjellet	Nordland	> 10 par		X				
Dovre fjell	Trøndelag, Innlandet	Fåtallig		X			X	
Hardangervidda	Vestland mfl.	Fåtallig		X			X	
Sirdalsheiene	Agder	> 25 par		X		X	X	

Figur 13. Tetthetsfordeling (Kernel-tetthet vektet med «antall individer») av observasjoner av fjæreplytt *Calidris maritima* med angitt hekkeaktivitet i Norge i perioden 2000–2020 rapportert i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no; n = 695). Mørkere rød farge angir større tetthet. Duplikater er fjernet fra datautvalget. Nøkkelområder for arten er vist med grønne (nasjonal verdi) og lilla (internasjonal verdi) polygoner.

Kunnskapen om forekomsten av fjæreplytt i hekkeperioden på fastlandet er begrenset, og utpekingen av nøkkelområder bærer nok preg av dette. På Svalbard hekker arten så å si over hele øygruppen, men kun der observasjonsgrunnlaget er tilstrekkelig er det utpekt nøkkelområder for arten (Figur 13).

Figur 14. Tetthetsfordeling (Kernel-tetthet vektet med «antall individer») av observasjoner av fjæreplytt *Calidris maritima* med angitt hekkeaktivitet i på Svalbard og Bjørnøya i perioden 2000–2020 rapportert i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no; n = 412). Mørkere rød farge angir større tetthet. Duplikater er fjernet fra datautvalget. Nøkkelområder for arten er vist med grønne (nasjonal verdi) og lilla (internasjonal verdi) polygoner.

Dvergsnipe (*Calidris minuta*)

Som en utpreget arktisk vader er dvergsnipe kun påvist hekkende i Norge i Troms og Finnmark, og da hovedsakelig kun i små antall. IBA kan opprettes for arten under A2-kriteriet. Utover dette har vi her forsøkt å utpeke de fem av viktigste hekkeområdene for arten under N2-kriteriet, samt de områdene vi kjenner til at hekkebestanden jevnlig overstiger 4 par under N3-kriteriet (Tabell 25).

Tabell 25. Nøkkelområder for dvergsnipe *Calidris minuta* i Norge. Forekomster er vurdert utfra tall i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no).

Område	Fylke	Forekomst	A2	N2	N3
Varangerfjord	Troms og Finnmark	0-10 par			X
Varangerhalvøya	Troms og Finnmark	5-100 par	X	X	X
Gednjedalen	Troms og Finnmark	0-20 par		X	X
Tanamunningen	Troms og Finnmark	0-5 par/10-130 ind.		X	X
Slettnes	Troms og Finnmark	0-50 par ¹	X		X
Guvvačohkka	Troms og Finnmark	0-10 par ²			X
Indre Porsangerfjord	Troms og Finnmark	20-110 ind.		X	
Røstlandet	Nordland	10-250 ind.		X	

¹: Strann & Frivoll 2012, ²:

Dvergsnipe hekker fåtallig lengst nord i landet, men er forholdsvis vanlig å se rastende langs kysten lenger sør under høstrekket. Foto: Oddvar Heggøy

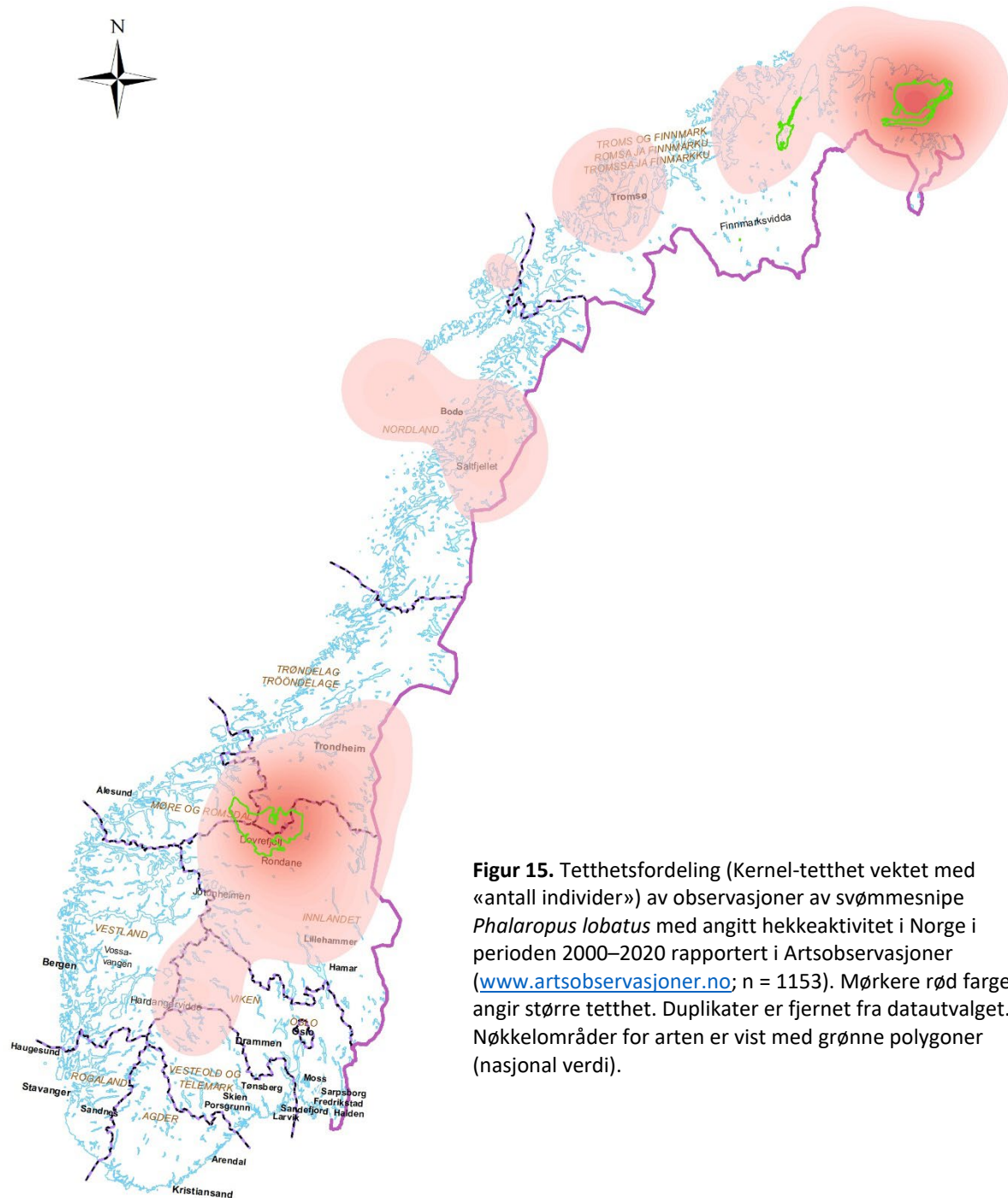
Svømmesnipe (*Phalaropus lobatus*)

Som den arktiske vaderen den er har svømmesnipes utbredelse i Norge et nordlig tyngdepunkt. Arten hekker imidlertid vanlig i flere av de sentrale fjellområdene i Sør-Norge, men da generelt i mindre antall enn lenger nord, hvor den er både utbredt og vanlig (Figur 15). Kunnskapen om hvilke områder som er de viktigste for arten i Norge mangler. De fem områdene vi her har utpekt under N2-kriteriet er derfor kun områder med spesielt gode forekomster av arten, uten at de nødvendigvis er de aller viktigste. For øvrig kvalifiserer alle områder hvor antallet svømmesniper jevnlig overstiger 140 individer som nøkkelområder under N3-kriteriet (Tabell 26).

Tabell 26. Nøkkelområder for svømmesnipe *Phalaropus lobatus* i Norge. Forekomster er vurdert utfra tall i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no).

Område	Fylke	Forekomst	A2	N2	N3
Adventdalen	Svalbard	5-10 reir	X	X	
Bjørnøya	Svalbard	5-10 reir ¹	X	X	
Varangerfjord	Troms og Finnmark	75-100 reir/100-800 ind.		X	X
Varangerhalvøya	Troms og Finnmark	200-500 reir	X	X	X
Indre Porsangerfjord	Troms og Finnmark	50-200 ind.		X	X
Niitjávrrit	Troms og Finnmark	10-150 ind.		X	X
Øvre Anárjohka	Troms og Finnmark	Til stede	X		
Reisa	Troms og Finnmark	Til stede	X		
Dovre fjell	Trøndelag mfl.	100-200 reir ¹	X	X	X
Hardangervidda	Vestland mfl.	Fåtallig	X		

¹: Heggøy mfl. 2015

Figur 15. Tetthetsfordeling (Kernel-tetthet vektet med «antall individer») av observasjoner av svømmesnipe *Phalaropus lobatus* med angitt hekkeaktivitet i Norge i perioden 2000–2020 rapportert i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no; n = 1153). Mørkere rød farge angir større tetthet. Duplikater er fjernet fra datautvalget. Nøkkelområder for arten er vist med grønne polygoner (nasjonal verdi).

Polarsvømmesnipe (Phalaropus fulicarius)

Arten hekker i Norge kun på Svalbard, hvor den er en forholdsvis vanlig hekkefugl. Bestanden her er vurdert til mellom 200 og 1000 par, noe som utgjør om lag 35 % av hele den europeiske bestanden. Dermed kan inntil 35 av de viktigste områdene for arten utpekes under N2-kriteriet. Imidlertid er den faktiske bestandsstørrelsen trolig en del større enn dette, da kunnskapen om artens forekomst på øygruppen er mangelfull. Områder med mer enn 4 par/8 individer oppfyller også N3-kriteriet. Vår oversikt over nøkkelområder i Tabell 27 baserer seg i all hovedsak på rapporterte observasjoner i Artsobservasjoner.

Tabell 27. Nøkkelområder for polarsvømmesnipe *Phalaropus fulicarius* i Norge. Forekomster er vurdert utfra tall i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no).

Område	Fylke	Forekomst	A2	N2	N3
Lågøya	Svalbard	20-80 ind.		X	X
Liefdefjorden	Svalbard	50 ind.		X	X
Indre Kongsfjorden	Svalbard	< 15 par	X		X
Hermansenøya	Svalbard	16-18 par		X	X
Nodre Isfjorden	Svalbard	50-100 ind.		X	X
Sassendalen	Svalbard	5-15 par ¹		X	X
Adventdalen	Svalbard	50 par	X	X	X
Nordenskiöldkysten	Svalbard	100-300 ind.		X	X
Stormyrvatna	Svalbard	30 ind.		X	X
Sørkappøya	Svalbard	20-100 ind.		X	X
Tusenøyane	Svalbard	min. 30 ind.		X	X
Bjørnøya	Svalbard	30-50 par ¹	X	X	X

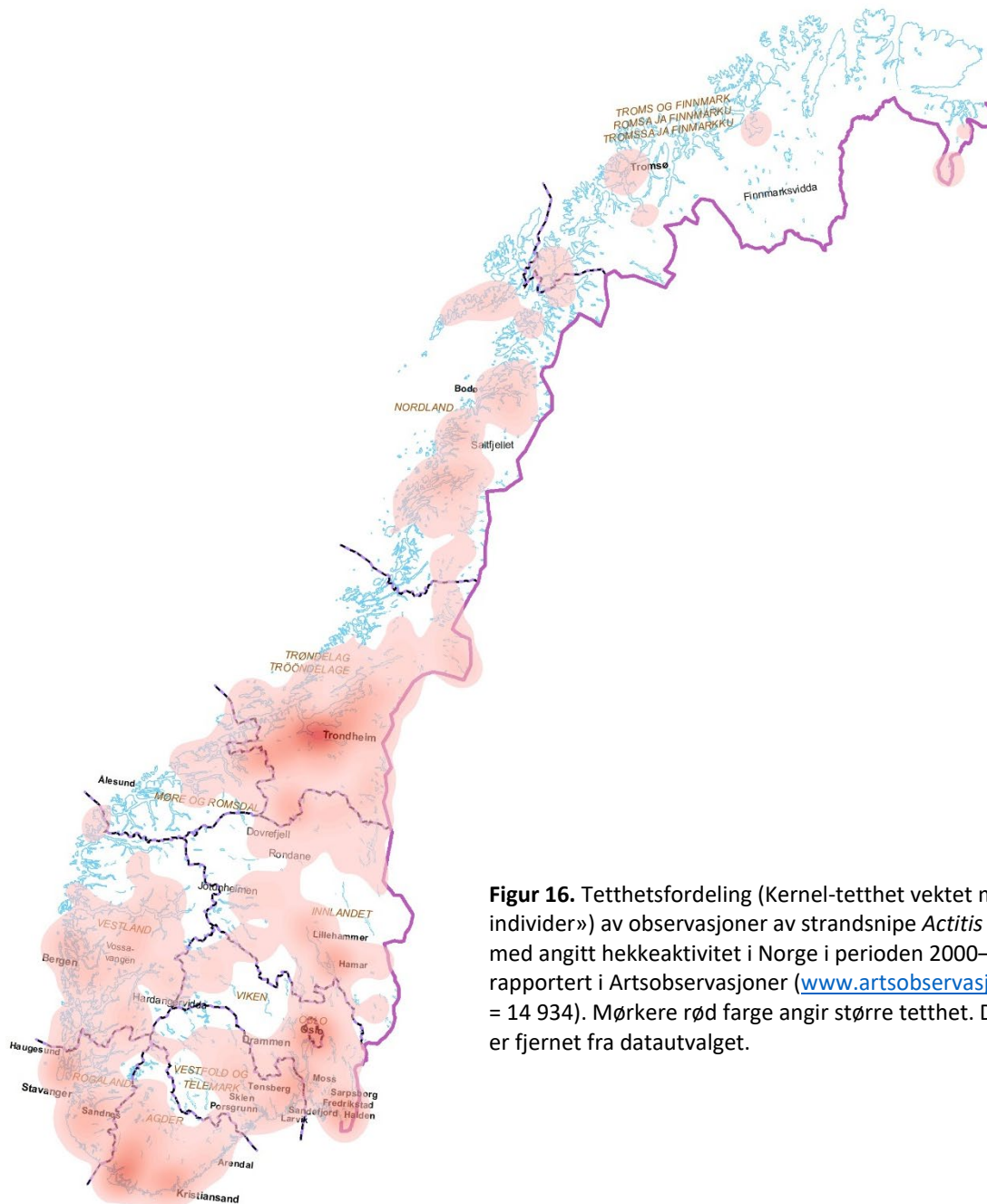
¹: Heggøy mfl. 2015

Strandsnipe (*Actitis hypoleucos*)

Etter heilo er strandsnipe den mest tallrike vaderen i Norge, og arten hekker nær sagt over hele fastlands-Norge. Arten vurderes å ha en ufordelaktig besvaringsstatus i Europa, og ettersom en ganske stor andel av den europeiske hekkebestanden finnes i Norge kan inntil 13 av de viktigste områdene utpekes under B1b-kriteriet (og N2-kriteriet). Imidlertid forutsetter det førstnevnte kriteriet at området er av betydning for minst 1000 par, grunnet artens store bestandsstørrelse i Norge. I tillegg til å være tallrik er strandsnipe også en svært utbredt art i Norge, som finnes i en rekke ulike habitater. Dette gjør det også vanskelig å definere og kartfeste spesielt viktige områder. Arten opptrer heller ikke i spesielt store ansamlinger under trekket. Noen få områder utpeker seg likevel som spesielt viktige rasteområder, og disse er utpekt i Tabell 28. Spesielt viktige hekkeområder er ikke identifisert, men resultatene fra hot-spot-analysene i Figur 16 kan gi en pekepinn på hvor slike kan finnes.

Tabell 28. Nøkkelområder for strandsnipe *Actitis hypoleucos* i Norge. Forekomster er vurdert utfra tall i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no).

Område	Fylke	Forekomst	N2
Jæren	Rogaland	300-500 ind.	X
Lista	Agder	100-200 ind.	X
Lågendeltaet	Innlandet	30-60 ind.	X
Åkersvika	Innlandet	30-80 ind.	X

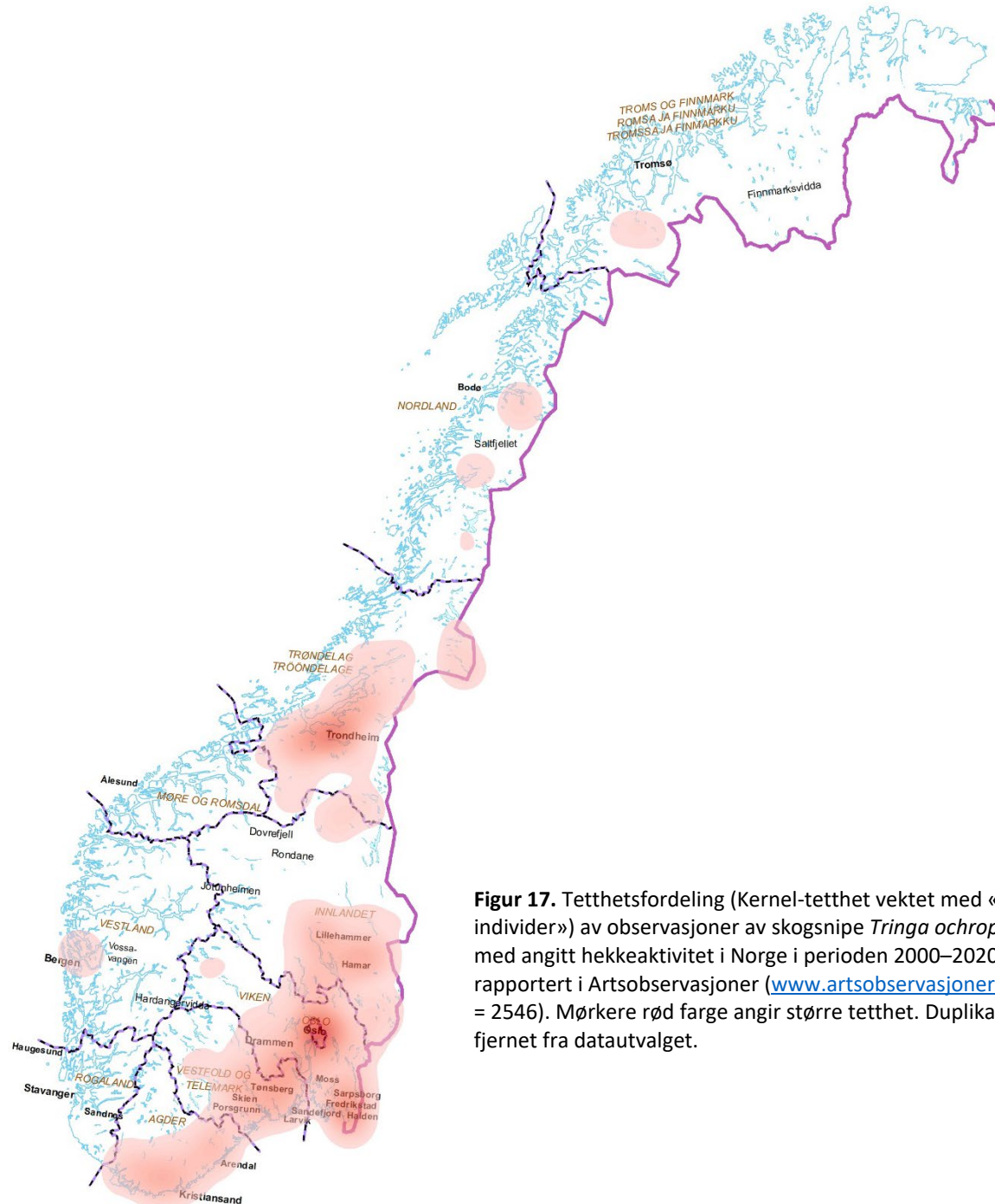
Figur 16. Tetthetsfordeling (Kernel-tetthet vektet med «antall individer») av observasjoner av strandsnipe *Actitis hypoleucos* med angitt hekkeaktivitet i Norge i perioden 2000–2020 rapportert i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no; n = 14 934). Mørkere rød farge angir større tetthet. Duplikater er fjernet fra datautvalget.

Skogsnipe (*Tringa ochropus*)

Storparten av den norske skogsnipebestanden hekker fra Sørlandet og nordover på østsida av Langfjella til Trøndelag. I Nord-Norge er arten en sjelden hekkefugl (Figur 17). I hekkeperioden holder arten seg som oftest i enslige par, og også under trekket er større ansamlinger sjeldne i Norge. Det er derfor utfordrende å skulle definere nøkkelområder for arten i hekkeperioden. Fem av de antatt viktigste områdene i Norge utpekt under N2-kriteriet og presentert i Tabell 29 er alle viktige rasteområder for trekkende skogsniper. Ingen av disse har jevnlig ansamlinger på mer enn 170 individer, som må til for å kunne oppfylle N3-kriteriet.

Tabell 29. Nøkkelområder for skogsnipe *Tringa ochropus* i Norge. Forekomster er vurdert utfra tall i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no).

Område	Fylke	Forekomst	N2
Borrevannet	Vestfold og Telemark	20-30 ind.	X
Nordre Øyeren	Viken	20-70 ind.	X
Beengen fuglefredningsområde	Viken	20-70 ind.	X
Åkersvika	Innlandet	20-60 ind.	X
Lågendeltaet	Innlandet	20-50 ind.	X

Figur 17. Tetthetsfordeling (Kernel-tetthet vektet med «antall individer») av observasjoner av skogsnipe *Tringa ochropus* med angitt hekkeaktivitet i Norge i perioden 2000–2020 rapportert i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no; n = 2546). Mørkere rød farge angir større tetthet. Duplikater er fjernet fra datautvalget.

Sotsnipe (*Tringa erythropus*)

Sotsnipe skiller seg ut som den mest utpregede arktiske vaderen innen sin slekt (*Tringa*) av artene som hekker i Norge. Arten er kun påvist hekkende i Troms og Finnmark, men er særlig i Finnmark temmelig tallrik i utvalgte biotoper. Noen få IBA er utpekt for arten i Norge under A2-kriteriet. Arten er vurdert til å ha en ufordelaktig bevaringsstatus i Europa, og hele 29 av de viktigste områdene for arten i hekketid i Norge kan utpekes som nøkkelområder under B1b-kriteriet som følge av den store andelen av den europeiske bestanden som hekker hos oss. Dette forutsetter imidlertid at hvert enkelt område er av betydning for minst 60 par av arten. Uavhengig av bestandsstørrelse kan de 29 viktigste områdene utpekes under N2-kriteriet, og alle lokaliteter hvor det jevnlig forekommer mer enn 140 individer kan utpekes som nøkkelområder under N3-kriteriet. Kunnskapen om hvilke områder som er av størst betydning i Norge er mangelfull, men vi trekker her fram noen områder som man vet er viktige for arten (Tabell 30).

Tabell 30. Nøkkelområder for sotsnipe *Tringa erythropus* i Norge. Forekomster er vurdert utfra tall i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no) dersom ikke annet er angitt.

Område	Fylke	Forekomst	A2	B1b	N2	N3
<i>Store Sametti – Skjelvatnet NR</i>	Troms og Finnmark	Vanlig			X	
<i>Øvre Pasvik</i>	Troms og Finnmark	30-80 par	X	X	X	X
<i>Varangerhalvøya</i>	Troms og Finnmark	5-10 par	X		X	
<i>Gallok</i>	Troms og Finnmark	15-30 par ³			X	
<i>Varangerfjord</i>	Troms og Finnmark	20-100 ind.			X	
<i>Iešjavri</i>	Troms og Finnmark	20-50 par			X	
<i>Tanamunningen</i>	Troms og Finnmark	20-125 ind.			X	
<i>Inner Porsangerfjord</i>	Troms og Finnmark	100-200 ind. ¹			X	X
<i>Jeakkáš</i>	Troms og Finnmark	5-10 par ³			X	
<i>Bonkaleakši/Skáidde</i>	Troms og Finnmark	15-20 par			X	
<i>Lille Porsangen</i>	Troms og Finnmark	20-110 ind.			X	
<i>Gállotvuopmi/Cuoppojeaggi</i>	Troms og Finnmark	10-15 par ²			X	
<i>Náhpolsáiva</i>	Troms og Finnmark	Vanlig ²			X	
<i>Ginaljeaggi/Guohcajeaggi</i>	Troms og Finnmark	1-5 par ⁴			X	
<i>Bierašbuolža</i>	Troms og Finnmark	10-20 par ³			X	
<i>Áhkkanas</i>	Troms og Finnmark	Vanlig ³			X	
<i>Goahteluoppal</i>	Troms og Finnmark	5-10 par ^{2,4,5}			X	
<i>Siebe/Áidejávri</i>	Troms og Finnmark	20-35 par ^{2,4}			X	
<i>Stuoráhpi/Geatkášjeaggi</i>	Troms og Finnmark	Til stede			X	
<i>Stuorajávri</i>	Troms og Finnmark	10-15 par ^{2,4,6}			X	
<i>Øvre Anarjohka</i>	Troms og Finnmark	Vanlig	X		X	
<i>Reisa</i>	Troms	Til stede	X		X	
<i>Andøya med Skogvoll</i>	Nordland	50-150 ind.			X	
<i>Røstlandet</i>	Nordland	10-190 ind. ¹			X	X
<i>Leknes wetland area</i>	Nordland	50-150 ind.			X	X

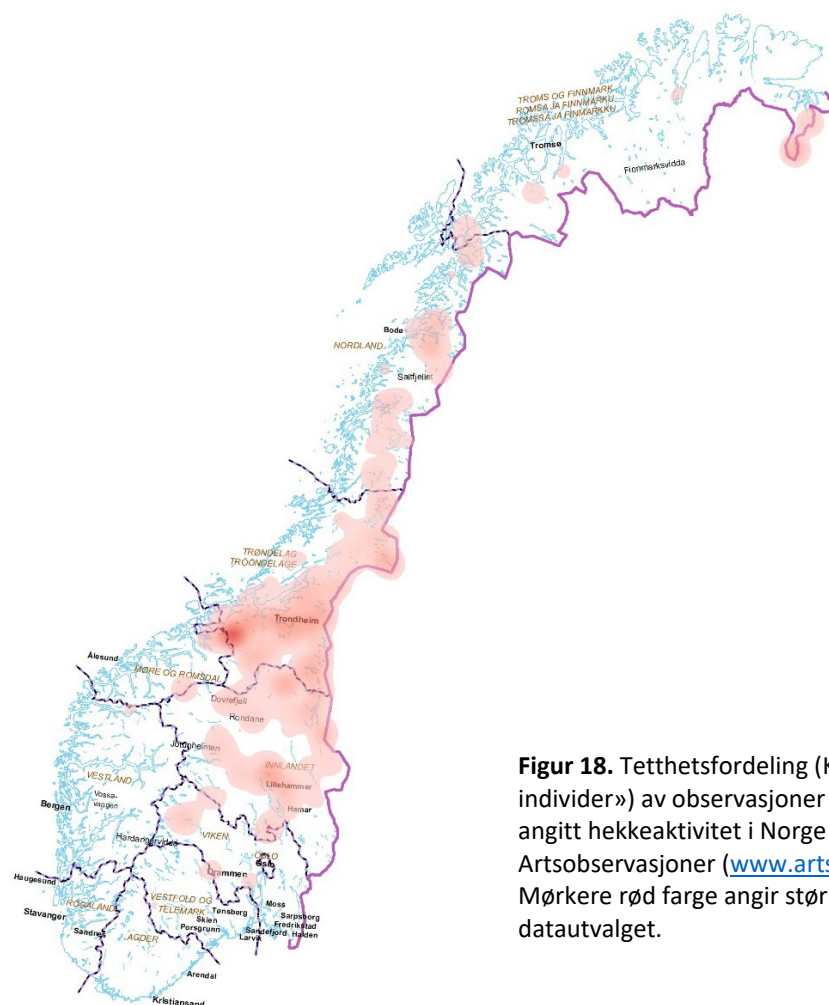
¹: Heggøy mfl. 2015, ²: Nakken 1983, ³: Nakken 1985, ⁴: Strann mfl. 2013, ⁵: Bjerke mfl. 2005, ⁶: Strann & Nilsen 1996

Gluttsnipe (*Tringa nebularia*)

Den norske hekkeutbredelsen til gluttsnipa har et østlig tyngdepunkt i Sør- og Midt-Norge (Figur 18). Den hekker over det meste av Trøndelag, og gradvis mer sparsomt mot nord, selv om den ikke kan regnes som noen uvanlig hekkefugl i Finnmark. De sju viktigste områdene for arten i Norge kan utpekes som nøkkelområder under N2-kriteriet. Siden kunnskapen om hvilke hekkeområder som er de viktigste er mangelfull, har vi her utpekt de sju antatt viktigste rasteområdene for arten i Norge. To av områdene har jevnlig forekomster over 220 individer og oppfyller dermed N3-kriteriet (Tabell 31).

Tabell 31. Nøkkelområder for gluttsnipe *Tringa nebularia* i Norge. Forekomster er vurdert utfra tall i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no).

Område	Fylke	Forekomst	N2	N3
Dokkedeltaet	Innlandet	10-110 ind.	X	
Åkersvika	Innlandet	20-110 ind.	X	
Klåstadkilen	Vestfold og Telemark	30-150 ind.	X	
Ilene & Presterødkilen	Vestfold og Telemark	50-200 ind.	X	
Nordre Øyeren	Viken	50-1200 ind.	X	X
Kurefjorden	Viken	30-140 ind.	X	
Øra	Viken	40-340 ind.	X	X

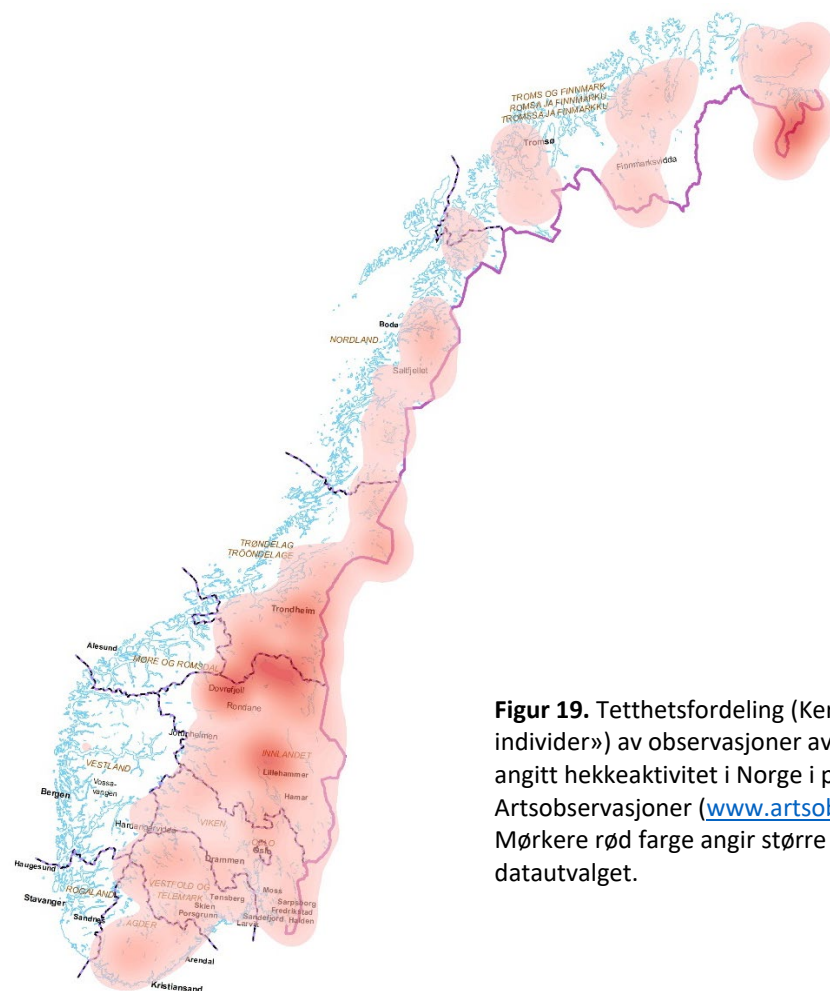
Figur 18. Tetthetsfordeling (Kernel-tetthet vektet med «antall individer») av observasjoner av gluttsnipe *Tringa nebularia* med angitt hekkeaktivitet i Norge i perioden 2000–2020 rapportert i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no; n = 4192). Mørkere rød farge angir større tetthet. Duplikater er fjernet fra datautvalget.

Grønnstilk (*Tringa glareola*)

Grønnstilk er en vanlig hekkefugl i Norge, og arten har et østlig tyngdepunkt i sin norske hekkeutbredelse (Figur 19). Som følge av artens ufordelaktige bestandsstatus i Europa kan de fem viktigste områdene for arten i Norge utpekes som nøkkelområder under B1b-kriteriet, forutsatt at området er av betydning for minst 200 par/400 individer i hekkeperioden. Uavhengig av bestandsstørrelse kan de fem viktigste områdene i Norge utpekes under N2-kriteriet. Lokaltiteter med jevnlig ansamlinger på mer enn 530 individer kan utpekes som nøkkelområder under N3-kriteriet. Siden arten er en utbredt og vanlig hekkefugl i Norge, som er tallrik på mange lokaliteter, er det utfordrende å peke ut de viktigste hekkelokalitetene for arten. Vi konsentrerer oss derfor her om noen viktige rasteplasser (Tabell 32).

Tabell 32. Nøkkelområder for grønnstilk *Tringa glareola* i Norge. Forekomster er vurdert utfra tall i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no).

Område	Fylke	Forekomst	B1b	N2	N3
Lågendeltaet	Oppland	10-140 ind.		X	
Nordre Øyeren	Akershus	100-750 ind.	X	X	X
Kjelle, Bliksrudmåsan	Akershus	10-200 ind.		X	
Ilene & Presterødkilen	Telemark & Vestfold	20-150 ind.		X	
Lista	Agder	30-300 ind.		X	

Figur 19. Tetthetsfordeling (Kernel-tetthet vektet med «antall individer») av observasjoner av grønnstilk *Tringa glareola* med angitt hekkeaktivitet i Norge i perioden 2000–2020 rapportert i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no; n = 4304). Mørkere rød farge angir større tetthet. Duplikater er fjernet fra datautvalget.

Rødstilk (*Tringa totanus*)

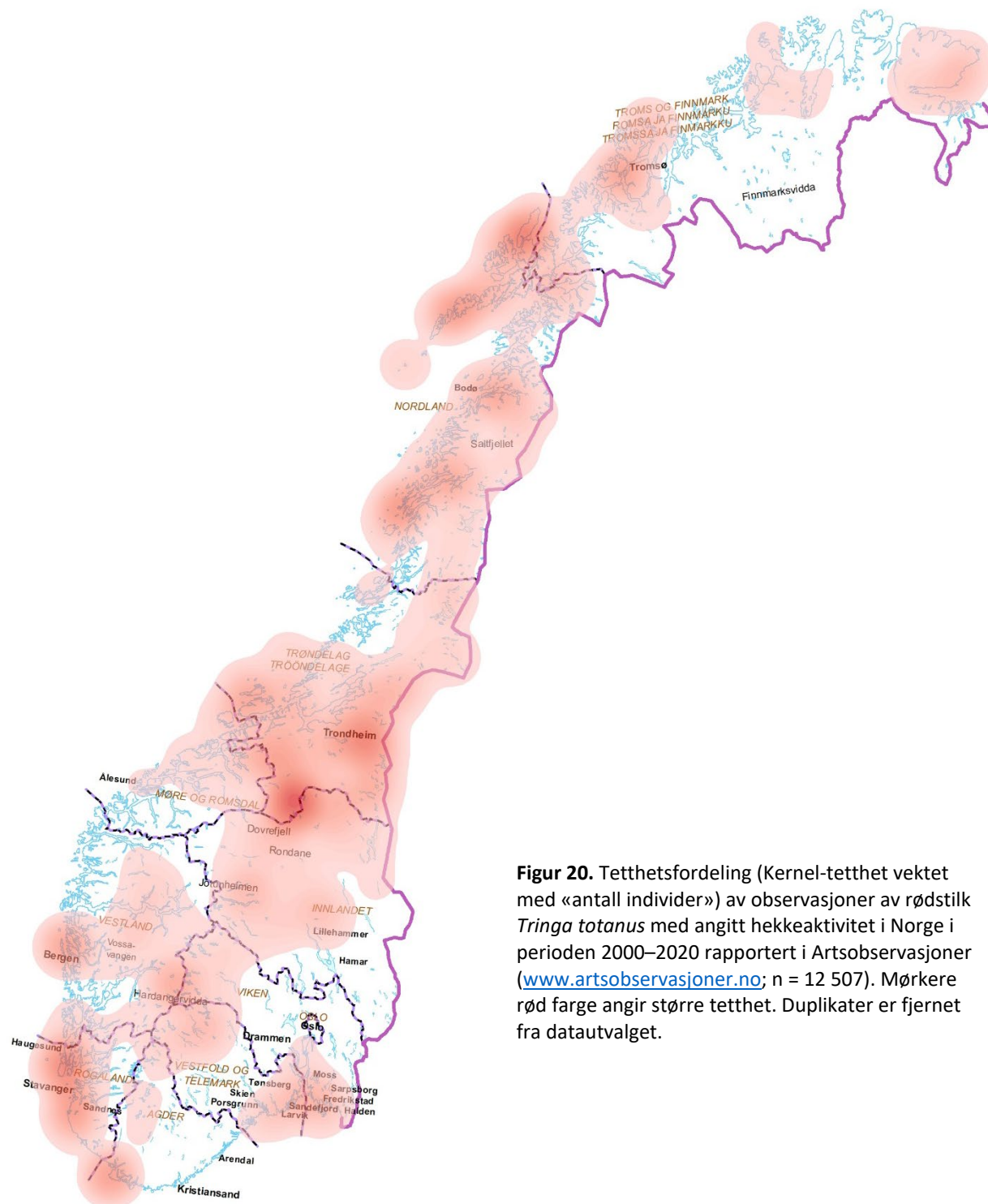
Rødstilk er blant våre vanligste vadere, og arten er utbredt over store deler av fastlands-Norge. Den norske rødstilkbestanden utgjør ca. 7 % av den europeiske, og som følge av artens ufordelaktige bestandsstatus i Europa kan de syv viktigste områdene for arten i Norge utpekes som nøkkelområder under B1b-kriteriet, forutsatt at bestanden innenfor områdene er større enn 250 par. Lokalteter hvor den jevnlig forekommer mer enn 2400 individer kan utpekes under B3a-kriteriet, men vi kjenner ikke til slike områder i Norge i dag. Uavhengig av bestandsstørrelse kan de syv viktigste områdene i Norge utpekes under N2-kriteriet (Tabell 33, Figur 20). Lokalteter med jevnliges ansamlinger på mer enn 590 individer kan utpekes som nøkkelområder under N3-kriteriet (Tabell 33).

Tabell 33. Nøkkelområder for rødstilk *Tringa totanus* i Norge. Forekomster er vurdert utfra tall i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no).

Område	Fylke	Forekomst	B1b	N2	N3
Gaulosen	Trøndelag	50-300 ind.		X	
Indre Trondheimsfjord	Trøndelag	200-800 ind.		X	X
Stjørdalsfjord	Trøndelag	100-450 ind.		X	
Hardangervidda	Vestland	Tallrik	X	X	X
Nordre Øyeren	Akershus	50-250 ind.		X	
Jærstrendene	Rogaland	200-500 ind.		X	
Listastrendene	Agder	50-350 ind.		X	

Rødstilken er en vanlig hekkefugl over det meste av landet, både i lavlandet og i fjellet. Norge har en forholdsvis betydelig andel av den europeiske hekkebestanden av arten, og flere områder er utpekt som nøkkelområder for arten i Norge i denne rapporten. Foto: Oddvar Heggøy

Figur 20. Tetthetsfordeling (Kernel-tetthet vektet med «antall individer») av observasjoner av rødstilk *Tringa totanus* med angitt hekkeaktivitet i Norge i perioden 2000–2020 rapportert i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no; n = 12 507). Mørkere rød farge angir større tetthet. Duplikater er fjernet fra datautvalget.

Kvartbekkasin (*Lymnocyptes minimus*)

Kvartbekkasin har en utpreget nord(øst)lig utbredelse i Norge. Arten hekker tilsynelatende sparsomt i de østligste skogstraktene i indre deler av Sør-Norge, men er klart vanligst i nord, og da særlig i Finnmark. Den norske bestanden er likevel vurdert til å være liten. De fem antatt viktigste områdene for arten kan utpekes under N2-kriteriet, mens områder hvor det jevnlig påvises mer enn 15 individer kan utpekes under N3-kriteriet (Tabell 34).

Tabell 34. Nøkkelområder for kvartbekkasin *Lymnocyptes minimus* i Norge. Forekomster er vurdert utfra tall i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no) dersom ikke annet er angitt.

Område	Fylke	Forekomst	N2	N3
<i>Ginaljeaggi/Guohcajeaggi</i>	Troms og Finnmark	5-10 par ^{2,4}		X
<i>Goahhteluoppal</i>	Troms og Finnmark	5-20 par ^{1,4}	X	X
<i>Gállotvuopmi/Cuoppojeaggi</i>	Troms og Finnmark	5-15 par ¹		X
<i>Náhpolsáiva</i>	Troms og Finnmark	10-30 par ¹	X	X
<i>Siebe/Áidejávri</i>	Troms og Finnmark	10-20 par ⁴	X	X
<i>Stuorajávri</i>	Troms og Finnmark	5-10 par ^{1,2,3}		X
<i>Varangerhalvøya</i>	Troms og Finnmark	10-20 par		X
<i>Øvre Anárjohka</i>	Troms og Finnmark	Hekker	X	X
<i>Øvre Pasvik</i>	Troms og Finnmark	20-40 par	X	X

¹: Nakken 1983, ²: Bjerke mfl. 2005, ³: Strann & Nilsen 1996, ⁴: Strann mfl. 2013

Rugde (*Scolopax rusticola*)

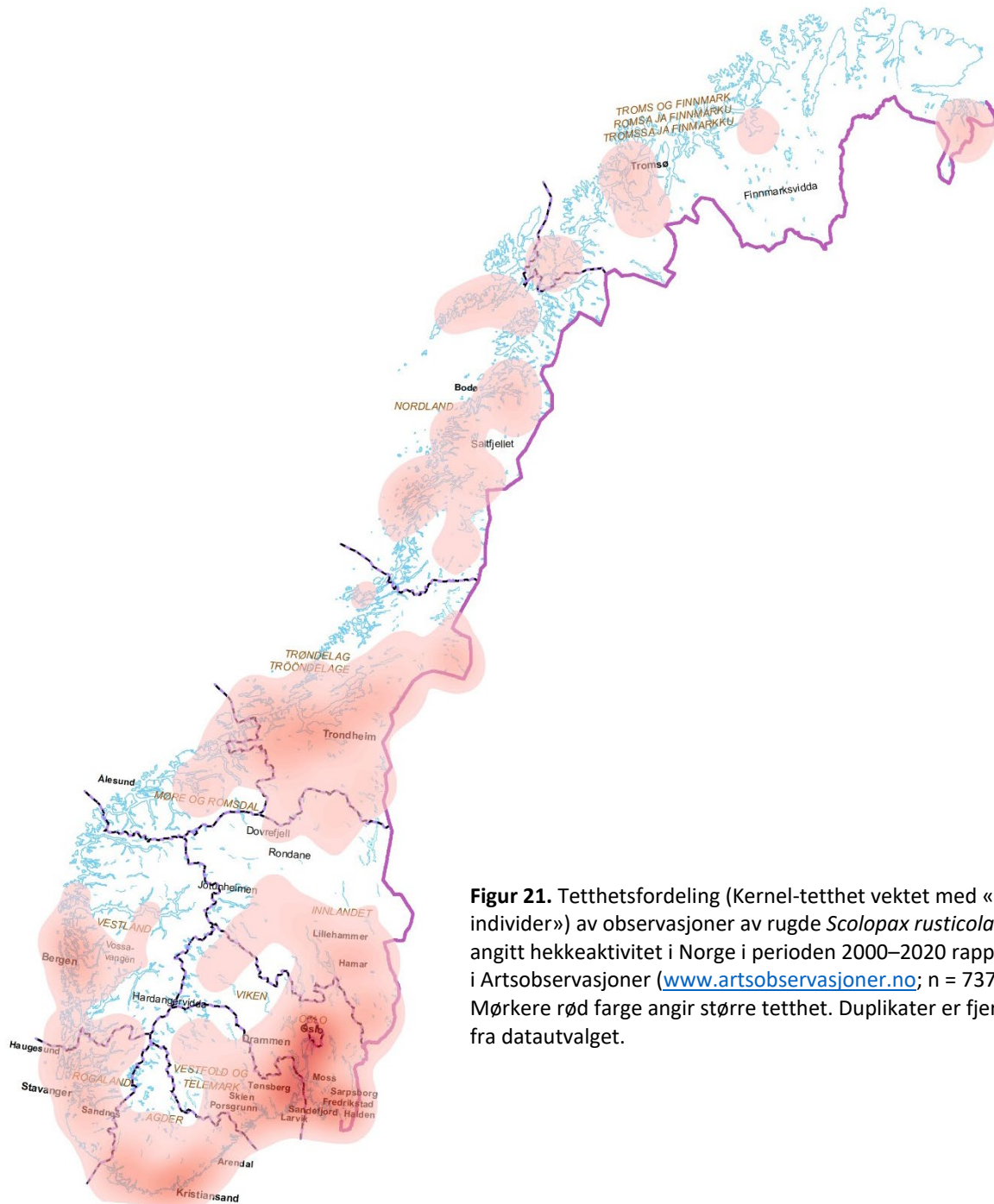
Rugde er en vanlig hekkefugl i Norge, men arten har sitt tyngdepunkt i sørlige deler av landet. Som den tallrike og utbredte arten den er i Europa, og på bakgrunn av den lille andelen den norske bestanden utgjør av den europeiske, kan nøkkelområder for rugde kun utpekes under N2- og N3-kriteriene i Norge. På bakgrunn av disse kan hhv. de fem viktigste områdene for arten utpekes, i tillegg til områder med en jevnlig forekomst på over 1200 individer. Også i Norge er arten en utbredt og tallrik hekkefugl, og vi har lite kunnskap om hvilke områder som er viktigst hos oss. Hotspot-analysene antyder at disse kan finnes i den sørøstlige delen av landet, men usikkerheten er stor. På bakgrunn av dette er det ikke mulig å trekke fram særskilt viktige hekkeområder for rugde i Norge i denne omgang. Vurderingen av hvor slike kan finnes må i stor grad basere seg på Figur 21.

Enkeltbekkasin (*Gallinago gallinago*)

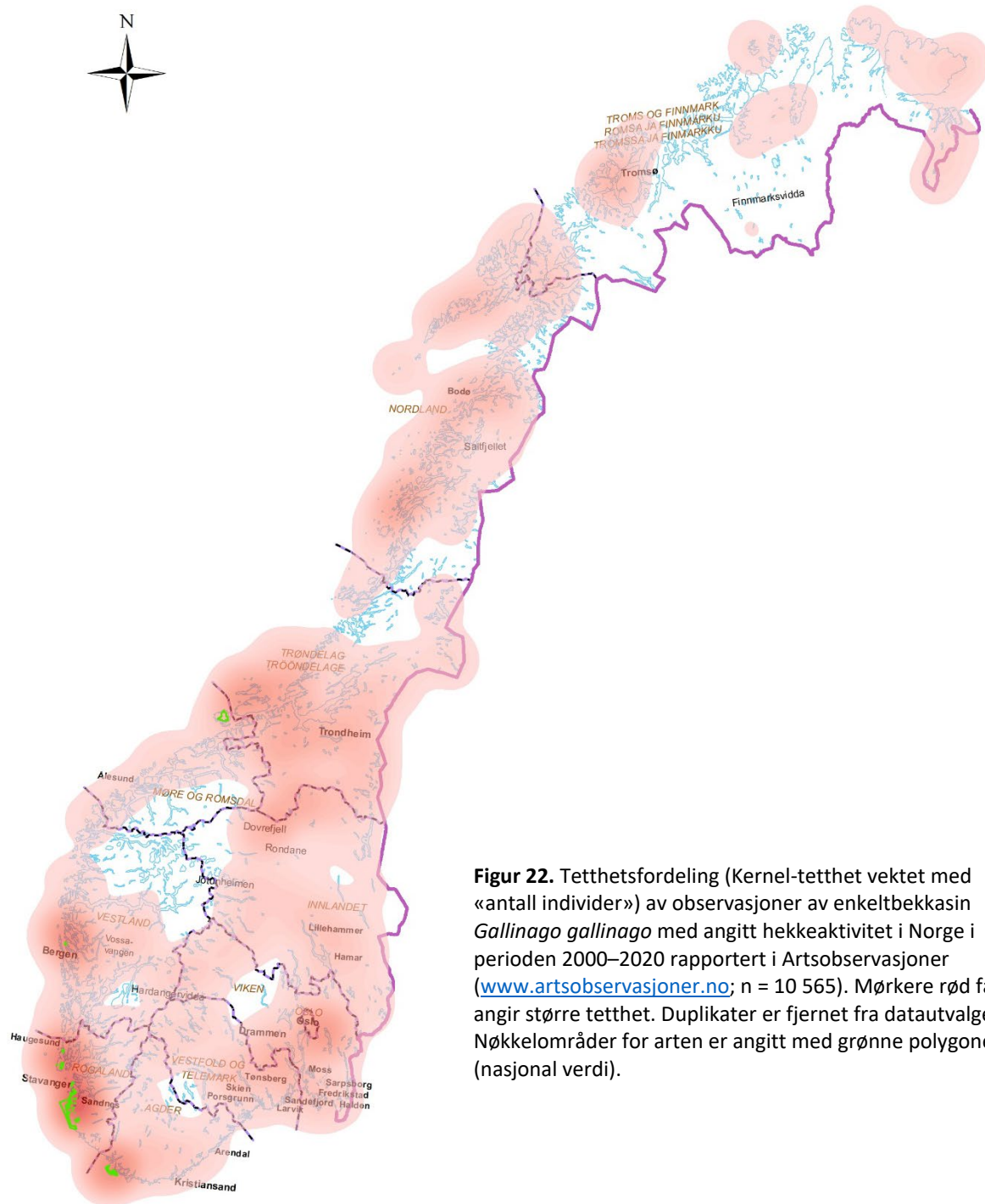
Den norske utbredelsen til enkeltbekkasin strekker seg fra sør til nord i Norge, og fra kyst til fjell (Figur 22). Arten er en av våre mer tallrike hekkefugler. Den norske bestanden utgjør likevel bare rundt 2 % av den europeiske. De fem viktigste hekkeområdene kan utpekes under B1b-kriteriet, forutsatt at bestanden innenfor disse overstiger 500 par. Vår kunnskap om artens forekomst og lokale bestandsstørrelser er mangelfull, og vi har derfor ikke mulighet til å identifisere nøkkelområder for arten under dette kriteriet. Fem viktige rasteområder for arten er utpekt under N2-kriteriet. I ett av disse (Jæren) kan det tenkes at antallet jevnlig overstiger 1200 individer, og dermed oppfyller N3-kriteriet, men dette kan ikke slås fast med sikkerhet (Tabell 35).

Tabell 35. Nøkkelområder for enkeltbekkasin *Gallinago gallinago* i Norge. Forekomster er vurdert utfra tall i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no).

Område	Fylke	Forekomst	N2
<i>Smøla</i>	Møre og Romsdal	60-100 par	X
<i>Herdla</i>	Vestland	50-250 ind.	X
<i>Karmøy</i>	Rogaland	75-100 par	X
<i>Jæren</i>	Rogaland	100-500 ind.	X
<i>Lista/Slevdalsvann</i>	Agder	100-250 ind.	X

Figur 21. Tetthetsfordeling (Kernel-tetthet vektet med «antall individer») av observasjoner av rugde *Scolopax rusticola* med angitt hekkeaktivitet i Norge i perioden 2000–2020 rapportert i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no; n = 7377). Mørkere rød farge angir større tetthet. Duplikater er fjernet fra datautvalget.

Figur 22. Tetthetsfordeling (Kernel-tetthet vektet med «antall individer») av observasjoner av enkeltbekkasin *Gallinago gallinago* med angitt hekkeaktivitet i Norge i perioden 2000–2020 rapportert i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no; n = 10 565). Mørkere rød farge angir større tetthet. Duplikater er fjernet fra datautvalget. Nøkkeldområder for arten er angitt med grønne polygoner (nasjonal verdi).

Dobbeltbekkasin (*Gallinago media*)

Den norske utbredelsen av dobbeltbekkasin har sitt tyngdepunkt i høyereliggende deler av Midt-Norge og sentrale fjellområder i Sør-Norge. Utbredelsen strekker seg nordover til Nordland, og kan hende også Troms og Finnmark, men arten har sannsynligvis en ganske sparsommelig forekomst nord for Saltfjellet.

Som en globalt rødlistet art i kategorien NT kan samtlige områder av verdi for minst 30 individer av dobbeltbekkasin i hekketiden utpekes som nøkkelområder under B1a-kriteriet. De åtte viktigste områdene i Norge med en bestand som overstiger 100 individer oppfyller også B1b-kriteriet. Overstiger antallet 300 individer er også B3a-kriteriet oppfylt. I Norge er arten også rødlistet i kategori N1, og dette sammenfaller dermed med B1a-kriteriet. Uavhengig av bestandstall kan de åtte viktigste områdene utpekes under N2-kriteriet. Områder med antall over 170 individer oppfyller N3-kriteriet (Tabell 36).

Tabell 36. Nøkkelområder for dobbeltbekkasin *Gallinago media* i Norge. Forekomster er vurdert utfra tall i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no) dersom ikke annet er angitt.

Område	Fylke	Forekomst	B1a	B1b	B3a	N1	N2	N3
<i>Blåfjella-Skjækerfjella</i>	Trøndelag	250-300 par ¹	X	X	X	X	X	X
<i>Øvre Forra</i>	Trøndelag	75-100 par ¹	X	X		X	X	X
<i>Kvernsjøen</i>	Trøndelag	20-30 par	X			X		
<i>Dovrefjell</i>	Trøndelag mfl.	400-600 par ²	X	X	X	X	X	X
<i>Valdresflye</i>	Innlandet	20-30 par	X			X	X	
<i>Langsua o/omegn</i>	Innlandet	100-150 par	X	X		X	X	X
<i>Valtjernstølan</i>	Innlandet	20-30 hanner	X			X	X	
<i>Nysætra/Gompa</i>	Innlandet	30-55 hanner	X			X	X	
<i>Hardangervidda</i>	Vestland mfl.	200-800 hanner ³	X	X	X	X	X	X
<i>Krækkjället</i>	Viken	20 hanner ³	X			X		

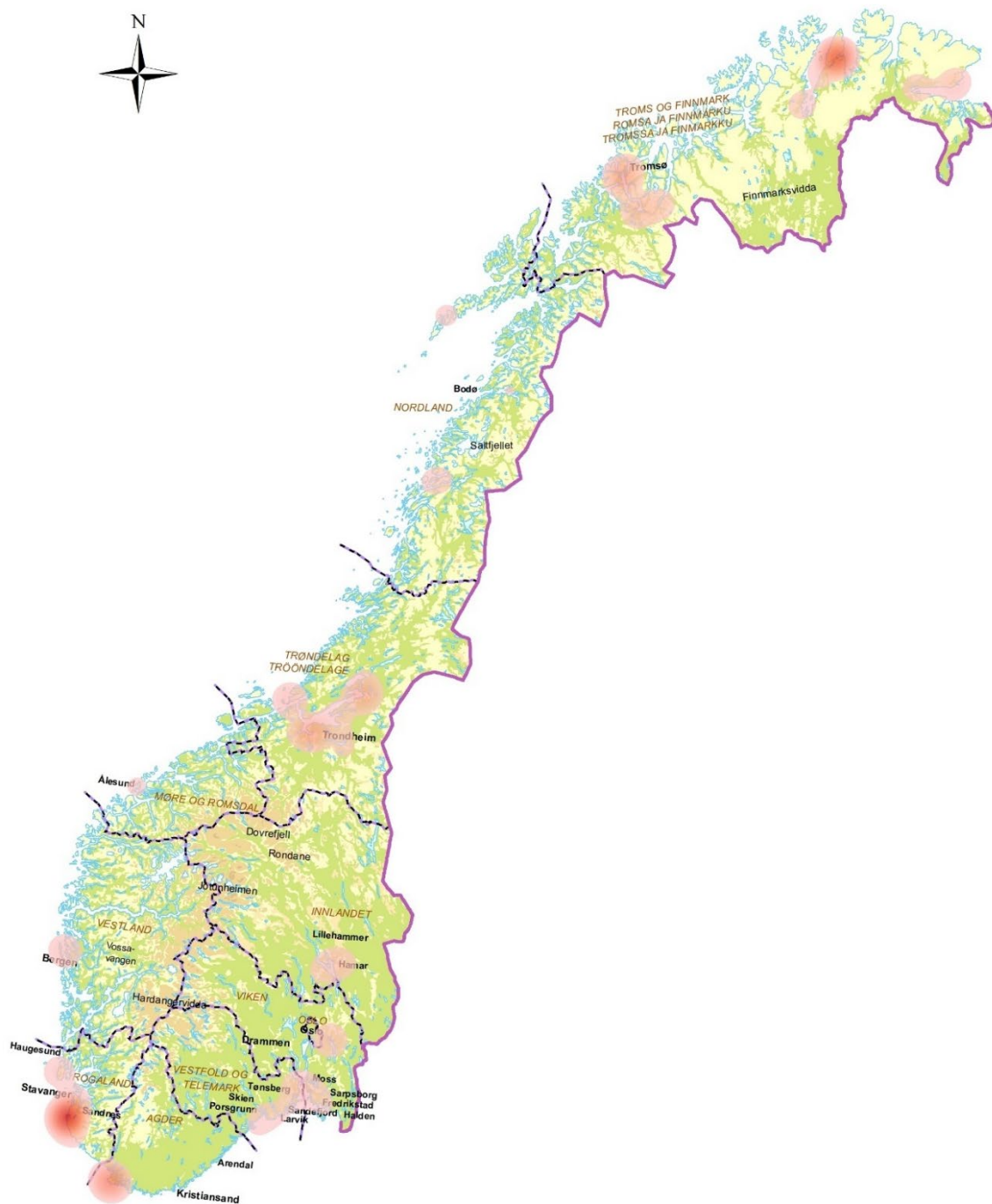
¹: Østnes & Kroglund 2010, ²: Heggøy mfl. 2015, ³: Heggøy & Falkenberg 2020

Dobbeltbekkasin er en globalt nær truet art, og de fleste av de viktigste områdene for arten i Norge er utpekt som nøkkelområder i denne rapporten. Foto: Oddvar Heggøy

Viktige rasteområder

For å undersøke fordelingen av de viktigste rasteområdene for større ansamlinger av vadere i Norge, ble tilsvarende hotspot-analyser som for de enkelte artene gjennomført med utgangspunkt i alle observasjoner av ansamlinger av vadere med flere enn 50 individer rapportert i Artsobservasjoner i perioden 2000–2020 (Figur 23). Resultatene viser godt samsvar mellom utpekte nøkkelområder for enkeltartene, samt nøkkelområdene som oppfyller N4-kriteriet (Tabell 37).

Figur 23. Resultater fra hotspot-analyse av observasjoner rapportert i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no) av ansamlinger av vadere ≥ 50 ind. i Norge i perioden 2000–2020.

Tabell 37. Områder med regelmessig opptreden av minst 1000 rastende vadere i Norge (N4-kriteriet)

Område	Fylke	N4
<i>Adventdalen</i>	Svalbard	X
<i>Sørkappøya</i>	Svalbard	X
<i>Varangerfjord</i>	Troms og Finnmark	X
<i>Indre Porsangerfjord</i>	Troms og Finnmark	X
<i>Lille Porsangen</i>	Troms og Finnmark	X
<i>Sør-Lenangen</i>	Troms og Finnmark	X
<i>Storfjorden</i>	Troms og Finnmark	X
<i>Balsfjorden-Grøtsundet</i>	Troms og Finnmark	X
<i>Røstlandet</i>	Nordland	X
<i>Indre Trondheimsfjord</i>	Trøndelag	X
<i>Neadeltaet/Storøya</i>	Trøndelag	X
<i>Ørlandet</i>	Trøndelag	X
<i>Smøla</i>	Møre og Romsdal	X
<i>Makkevika</i>	Møre og Romsdal	X
<i>Herdla</i>	Vestland	X
<i>Jærestrendene</i>	Rogaland	X
<i>Listastrendene</i>	Agder	X
<i>Jomfruland og Stråholmen</i>	Vestfold og Telemark	X
<i>Nordre Øyeren</i>	Viken	X

4. DISKUSJON

4.1 Hotspot-analyser

Hotspot-analyser gjennomført i forbindelse med identifisering og utpeking av nøkkelområder for arktiske vadere i Norge bygger i sin helhet på observasjonsdata hentet fra Artsobservasjoner. Datamaterialet er omfattende for flere arter, og kan i kraft av det gi mye nyttig informasjon. Som følge av at dette også i svært stor grad er tilfeldige observasjoner innrapportert av folk med ulike bakgrunner og forutsetninger, har materialet også betydelige svakheter som kan påvirke resultatene på ulike måter.

Blant de mest vesentlige svakhetene er manglende dekningsgrad av potensielle hekkeområder for en rekke av artene. Mange vadere hekker i områder som i liten grad besøkes, hverken av fuglekikkere eller andre, bl.a. som følge av tilgjengelighet. Slike hekkeområder vil være klart underrepresentert i hotspot-analysene. For en rekke av artene gjelder dette spesielt i deler av Nord-Norge.

En annen faktor som i stor grad kan påvirke resultatene er stor tetthet av datapunkter som følge av mer nøyaktig eller mer utstrakt rapportering av noen arter og i noen områder. Dette er det nærmest umulig å kontrollere for, og spesielt siden vi i stor grad mangler informasjon fra «nullpunkter» som er undersøkt med negativt resultat for hver enkelt art. Duplikater i form av identiske antall individer rapportert fra de samme lokalitetene er imidlertid fjernet fra datasettet i forkant av analysene.

Disse svakhetene er viktig å ha i bakhodet ved tolkning av kartene i denne rapporten. Vi har forsøkt å fremheve slike svakheter i de respektive figurtekstene der slike antas eller med sikkerhet er til stede.

4.2 Nøkkelområder og forekomster

Nøkkelområdene utpekt i denne rapporten er kun basert på datamaterialet fremhentet gjennom litteratursøk og gjennomgang av observasjonsmateriale fra bl.a. Artsobservasjoner.

Områdeoversikten er dermed ingen komplett oversikt over norske nøkkelområder for vadere. Det er også stor sannsynlighet for at en del relevante litterære kilder ikke er inkludert i vurderingene. For en del arter er kunnskapen om nøkkelområder mangelfull, og vi har for flere av disse ikke utpekt det antallet nøkkelområder som kriteriesettet gir mulighet til. Resultatene danner dermed et viktig grunnlag for videre arbeid.

Vurdering av forekomster er i mange tilfeller skjønnsmessig utfra tallmateriale fra sistnevnte kilde. Forekomstene er i hovedsak vurdert utfra årlige maksimumsantall fra hver enkelt lokalitet, og det understrekes derfor at det totale antallet av hver art som forekommer i de ulike områdene i mange tilfeller vil være høyere (ofte betydelig høyere) enn det tallene kan gi inntrykk av. Dette gjelder av naturlige årsaker særlig for viktige rasteområder, og i noe mindre grad for hekkeområdene. Antallene er ellers ikke kvalitetssikret av lokale kjentfolk eller andre personer utenfor BirdLife Norges sekretariat. Med dette som utgangspunkt bør all videre bruk av antallene i denne rapporten benyttes med forsiktighet.

5. TAKK

Stor takk til Morten Ekker ved Miljødirektoratet for å ha tatt initiativet til studien og sikret finansiering og for å ha satt søkelys på bestandsutviklingen hos norske og arktiske vadere gjennom det arktiske samarbeidet. Takk også til Magnus Irgens for svært verdifulle innspill i den samme prosessen. Takk til de som har bidratt med sin kunnskap til denne rapporten, og særlig til Tor Audun Olsen og Karl-Birger Strann for nyttige innspill. Prosjektet støttes økonomisk med midler fra Nordisk Ministerråd og Utenriksdepartementet via Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet. Takk til Paul Shimmings for utarbeiding av executive summary.

6. REFERANSER

BirdLife International 2017. *European birds of conservation concern: populations, trends and national responsibilities*. BirdLife International, Cambridge, UK.

Falkenberg, F. 2022. Vipe i Norge i 2022. NOF-notat 2022-42. 16 s.

Heggøy, O. & Falkenberg, F. 2020. Dobbeltbekkasin på Hardangervidda 2020. NOF-notat 2020-15. 18 s. Unntatt offentlighet.

Heggøy, O., Øien, I. J. & Aarvak, T. 2015. Viktige fugleområder (IBA) i Norge. NOF-rapport 5-2015. 186 s.

Kvinneland, A. 2020. Prosjekt Vern vipa. Karmøy Ringmerkingsgruppe, Rapport 9-2020. 24 s.

Larsen, B.H., Alvereng, P., Gaarder, G. & Wergeland Krog, O.M. 2009. Skogvoll naturreservat i Andøy kommune. Naturtyper, fugl og sjøpattedyr. Miljøfaglig Utredning Rapport 2009:41. 64 s.

Larsen, B.H. & Wergeland Krog, O.M. 2010. Grunnfjorden naturreservat i Øksnes kommune. Naturtyper og fugl. Miljøfaglig Utredning Rapport 2010:50. 46 s.

Lislevand, T., Folvik, A. & Øien, I.J. 2000. Norway/Svalbard and Jan Mayen. S. 509-531/533-541 i: Heath, M.F. & Evans, M.I. (red.) *Important Bird Areas in Europe: Priority sites for conservation. 1: Northern Europe*. BirdLife International, Cambridge.

Mjølens, K.R. 2014. Vipa på Jæren. 3 år med vipetellinger i Klepp, Time og Hå. Mangfold, Rapport 1-2014. 35 s.

Mjølens, K.R. 2018. Kartlegging av hekkende viper i Randaberg våren 2018. Mangfoldrapport 4-2018. 21 s.

Mjølens, K.R. 2019. Kartlegging av hekkende viper i Sola kommune våren 2019. Mangfoldrapport 2-2019. 47 s.

Mjølens, K. & Olsen, T.A. 2020. Vipekartlegging i nye Stavanger. Kartlegging av vipas hekkeområder i gamle Rennesøy og Finnøy kommune våren 2020. Mangfoldrapport 3-2020. 25 s.

Nakken, L.I. 1983. Ornitologiske registreringer på Finnmarksvidda 1982. Fylkesmannen i Finnmark, miljøvern avdelingen. Rapport nr. 1. 43 s.

Nakken, L.I. 1985. Ornitologiske registreringer i indre Finnmark 1983 og 1984. Fylkesmannen i Finnmark, miljøvern avdelingen. Rapport nr. 10. 62 s.

Røv, N. 2006. Kartlegging og overvåking av sjøfugl og sjøpattedyr i Froan. Sluttrapport. NINA Rapport 202. 36 s.

Shimmings, P. & Heggøy, O. 2019. Kunnskapen om storspoven er styrket. *Vår Fuglefauna* 42: 194–202.

Stokke, B.G., Dale, S., Jacobsen, K-O., Lislevand, T., Solvang, R. og Strøm, H. 2021. Fugler Aves – Norge. I: Artsdatabanken. 2021. Norsk rødliste for arter 2021. Artsdatabanken.

Strann, K.-B. & Frivoll, V. 2012. Hekkende fugl i Slettnes naturreservat, Gamvik i 2012. En oppdatering av kunnskapsgrunnlaget. NINA Rapport 903. 25 s.

Strann, K.-B. & Nilsen, S.Ø. 1996a. Verneverdige myrer og våtmarker i Finnmark. Fylkesmannen i Finnmark, miljøvernavdelingen. Rapport nr. 3-1996. 59 s.

Strann, K.-B. & Nilsen, S.Ø. 1996b. Registrering av våtmarksfugl i nordre og vestre deler av Stuorajav'ri, Kautokeino kommune juli 1996. NINA Oppdragsmelding 453. 10 s.

Strann, K.-B. & Frivoll, V. 2012. Rastende polarsnipe i Troms 2011. NINA Minirapport 376. 9 s.

Strann, K.-B., Rae, R. & Frivoll, V. 2013. Overvåking av hekkende vadefugler med østlig utbredelse i palsmyr i Goahteluoppal, Kautokeino 2009-2012. Sluttrapport. NINA Rapport 968. 25 s.

Østnes, J.E. & Kroglund, R.T. 2010. Kartlegging av spillplasser for dobbeltbekkasin (*Gallinago media*) i Nord-Trøndelag. Høgskolen i Nord-Trøndelag Utredning nr. 116. 38 s.